

Hf for unge med ASF

Slutevaluering af forsøg med toårig hf-uddannelse for unge med autismspektrumforstyrrelser på Aalborg Katedralskole

Hf for unge med ASF

Slutevaluering af forsøg med toårig hf-uddannelse for unge med autismspektrumforstyrrelser på Aalborg Katedralskole

2012

Hf for unge med ASF

© 2012 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7958-686-4

Indhold

1	Resume	6
2	Indledning	8
2.1	Baggrund	8
2.2	Kort om forsøgsordningen på den toårige hf-uddannelse	9
2.3	Formål med slutevalueringen	9
2.4	Evalueringsdesign	9
2.5	Rapportens opbygning	10
3	Rammer og status for uddannelsen	12
3.1	Fakta om uddannelsen	12
3.2	Kursisterne	13
3.3	Visitation og opstart	14
3.4	Opsamling	15
4	Kursisternes udbytte og overgang til videregående uddannelse	17
4.1	Eksamensresultater	17
4.1.1	Samlet målopfyldelse	17
4.1.2	Mundtlig og skriftlig målopfyldelse	18
4.1.3	Censorernes vurdering af kursisternes præstationer	20
4.2	Censorernes oplevelse af eksamen	20
4.3	Studiekompetence	21
4.3.1	Hvor er kursisterne gået hen?	21
4.4	Studievalgsvejledning	22
4.5	Opsamling	22
5	Særlige pædagogiske tiltag	24
5.1	Indsats for skriftlighed	24
5.2	Indsats for reducere af skriftligt og fysisk fravær	26
5.3	Mentorordningen	26
5.4	Forældresamarbejde	27
5.5	Opsamling	28
6	Inklusion	29
6.1	Deltagelse i almenundervisning	29
6.2	Deltagelse i skolens sociale liv	31
6.3	Opsamling	31
7	Lærernes kompetenceudvikling	33
7.1	Kurset	33
7.2	Klassemøder	33
7.3	Vidensdeling og erfaringsudveksling med andre skoler	34
7.4	Sammenfatning	34

1 Resume

Denne rapport er resultatet af slutevalueringen af det første forsøg med en toårig hf-forsøgsordning for kursister med autismespektrumforstyrrelser på Aalborg Katedralskole. Forsøget vedrører en klasse, der startede deres uddannelse i august 2010 og afsluttede den i juni 2012. Rapporten har særlig fokus på 2. år af uddannelsen, hvor delevalueringsrapporten, som blev offentliggjort i 2011, havde fokus på 1. år. Tilsammen udgør de to rapporter evalueringen af begge år på hf-forsøgsuddannelsen.

Kursister har opnået gode faglige resultater

Evalueringen viser, at den toårige hf-forsøgsordning er præget af et stort engagement hos både lærere og den eksterne mentor på hf, der lægger stor vægt på at imødekomme elevgruppens behov for særlig støtte og særlige fysiske rammer.

Den store indsats fra lærerne og mentor har fagligt set båret frugt. Eksamensresultaterne viser, at kursisterne opfylder de krav, som hf-uddannelsen stiller til faglige kompetencer. De seks kursister, som har gennemført uddannelsen, har alle bestået eksamen, og i gennemsnit klarer de sig godt både mundtligt og skriftligt, men også i tværfaglige forløb som den naturvidenskabelige faggruppe og den kultur- og samfundsvidenskabelige faggruppe og i den større skriftlige opgave. Karaktergennemsnittet dækker imidlertid over et meget stort fagligt spænd blandt kursisterne.

De gode skriftlige resultater må ses som et resultat af, at Aalborg Katedralskole især på andet år har ydet en betydelig pædagogisk indsats for at støtte kursisterne i at udvikle skriftlige kompetencer. Hovedparten af kursisterne har haft svært ved at lave lektier derhjemme og aflevere skriftlige opgaver samt strukturere større opgaver og holde fokus. Lærer og ledelse vurderer, at etablering af obligatoriske lektielæsningsmoduler samt ekstra støtte og 'skriveværksted' på skolen ved større skriftlige opgaver har hjulpet kursisterne igennem.

Det er imidlertid et spørgsmål, om man har fundet den rette balance mellem støtte og udvikling af selvstændighed. Lærerne er bekymrede for, om samtlige kursister har udviklet tilstrækkelige selvstændige strategier til at kunne klare sig på videregående uddannelser uden særlig støtte. Det er et grundlæggende dilemma, at netop selvstændighed og abstraktionsevne er typiske udfordringer for unge med ASF, samtidig med at det er helt centrale elementer i den studiekompetence, som kursisterne forventes at udvikle på hf. Det vil derfor være vigtigt at følge kursisternes videre forløb på videregående uddannelser, hvor kravene til selvstændighed er høje, og kursisterne i højere grad vil blive overladt til sig selv i forhold til lektielæsning og udarbejdelse af større skriftlige opgaver, for at vurdere, i hvilken grad kursisterne har udviklet reel studiekompetence.

Stort frafald på uddannelsens første år

Over halvdelen af de ni kursister, der startede i 2010, er faldet fra uddannelsen. Frafaldet er sket på første år, og to nye kursister er kommet til på andet år, hvilket har sikret et (lille) klassemiljø. Seks ud af i alt 11 kursister har gennemført uddannelsen. Årsagerne til det store frafald på første år falder i to overordnede kategorier: personlige og sociale årsager og ønsket om at gå i en almindelig hf-klasse. Evalueringen viser, at skolen siden første årgang har forbedret visitationsprocessen, så der i højere grad lægges vægt på, at kursisterne er hjemmeboende under uddannelsesforløbet, hvilket forhåbentlig bidrager til en højere grad af gennemførelse på de efterfølgende årgange.

At to ud af ni kursister skifter til ordinær hf, rejser spørgsmålet om, hvorvidt flere af de visiterede kursister med tilstrækkelige faglige forudsætninger og med de rette støtteforanstaltninger ville

kunne gennemføre en ordinær hf. Det må formodes, at skolen med den større søgning til uddannelsen på de efterfølgende årgange i højere grad vil kunne prioritere kursister med behov for de særlige fysiske rammer og pædagogiske tiltag, som forsøgsordningen tilbyder.

Gode støttestrukturer

Seks kursister har gennemført uddannelsen. Ud over lærernes store indsats har de fysiske rammer og den eksterne mentorordning haft en stor betydning herfor. Forældrene fremhæver, at disse tre elementer har været udslagsgivende faktorer for, at deres børn har kunnet gennemføre hf-uddannelsen og har fået vendt meget negative skoleoplevelser til en styrket faglig og personlig udvikling.

De særlige fysiske rammer i form af eget klasselokale og særligt ASF-hvilerum vurderes af kursisterne som en vigtig ressource i forhold til at kunne trække sig tilbage og få en 'social pause' og hente overskud til at indgå i ordinær undervisning på valgfagene. Også den eksterne mentormodel vurderer kursisterne som en afgørende faktor for deres gennemførelse og for deres faglige og personlige udvikling. Den eksterne mentormodel i form af mentor med særlig ekspertise inden for autismespektrumforstyrrelser blev fremhævet allerede i delevalueringen som en succesfuld støtteforanstaltning. Evalueringen viser, at mentor også har haft en vigtig rolle i 2. hf i forhold til at facilitere og formidle viden mellem lærer, hjem og kursist, sådan at årsager til fx fravær har kunnet identificeres og en pædagogisk intervention har kunnet etableres.

Inklusion på valgfag lykkes med stor indsats fra valgfaglærerne

En stor del af ASF- kursisternes undervisning i 2. hf foregår i ordinære valgfagsklasser. Skolen har ikke begrænset ASF-kursisternes valgmuligheder. Derved indeholder dette forsøg en højere grad af inklusion i ordinær undervisning, end det var tilfældet med tilsvarende forsøg på stx. Overordnet viser evalueringen, at inklusionen i valgfagsklasserne er lykkedes, men at graden af succes også afhænger af kursisternes niveau og fremmøde. Kursisterne selv er ubetinget positive over for at deltage i valgfagene, de fremhæver lærerne og muligheden for at indgå i ligeværdige relationer med andre kursister, hvilket også afspejler den læringssituation, de vil møde på de videregående uddannelser. Lærerne er overordnet positive over for kursisternes deltagelse på valgfagene, men peger på forskellen imellem kursisterne. De fagligt dygtige kursister har været med til at løfte klassens faglige niveau, mens det med de mere svage kursister har været en udfordring at få dem integreret, blandt andet på grund af svigtende fremmøde.

Det er en stor inklusionsopgave, som valgfaglærerne løfter, men evalueringen viser, at valgfaglærerne i høj grad står alene med opgaven på grund af utilstrækkelig understøttelse og utilstrækkelige rammer fra skolens side. Der synes på en række områder at være uklarhed omkring rammerne for håndtering af frafald og niveauet af information til de andre kursister, ligesom der mangler kompetenceudvikling og erfaringsudvekslingsrammer for valgfaglærerne. En problematik, som forstærkes af, at en del af valgfagsholdene i forvejen er præget af en meget heterogen gruppe af kursister og elever fra forskellige klasser og samling af forskellige niveauer, hvor underviseren allerede i udgangspunktet har en større differentieringsopgave, og lærerne derfor kan have svært ved særligt at tilgodese kursister med særlige behov.

Begrænsede erfaringer med overgang til videregående uddannelse

Der er endnu meget begrænset viden om kursisternes overgang til videregående uddannelse, da første årgang først lige er dimitteret. Foreløbige tilbagemeldinger fra kursister viser, at to af kursisterne har planer om at søge ind på tekniske erhvervsakademiuddannelser, og to andre planlægger at tage gymnasial supplering for at kvalificere sig til blandt andet naturvidenskabelige bacheloruddannelser. Uddannelsesvalget afspejler også de fag, som kursisterne har positive faglige erfaringer med på hf-uddannelsen. Skolen har som et særligt tiltag etableret en brobygning med University College Nordjylland, hvilket også afspejler sig i to af kursisternes studievalg. Det er håbet, at samarbejdet mellem skolens mentor og UCN's mentorer vil bidrage til at lette kursisternes overgang til videregående uddannelse. Samtidig er det dog væsentligt, at skolen indsamler erfaringer og skaber kontakter til andre videregående uddannelser, således at kursisternes valgmuligheder ikke trækkes i et særligt spor, men breddes ud. I den sammenhæng kan skolen med fordel drage nytte af den viden og de erfaringer, som Høje-Taastrup Gymnasium har opnået, med, hvilke institutioner og miljøer der er særlig fordelagtige for elever med Asperger.

2 Indledning

Aalborg Katedralskole har på forsøgsbasis oprettet en toårig hf-uddannelse for unge med autismespektrumforstyrrelser (herefter forkortet ASF i rapporten).

Undervisningsministeriet har bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at gennemføre en delevaluering og en slutevaluering af forsøgsordningens første årgang. EVA offentliggjorde i 2011 delevalueringsrapporten, efter at forsøgsklassen havde gennemført 1. hf. Denne rapport indeholder resultaterne af slutevalueringen. Begge rapporter er tilgængelige på EVA's hjemmeside, www.eva.dk.

En projektgruppe fra EVA bestående af specialkonsulent Tine Holm (projektleder) og evalueringssamarbejder Stine Ny Jensen har gennemført slutevalueringen og udarbejdet rapporten.

2.1 Baggrund

Forsøget på Aalborg Katedralskole baserer sig bl.a. på erfaringer fra lignende forsøg på Høje-Taastrup Gymnasium og Paderup Gymnasium, hvor man i hhv. 2007 og 2008 oprettede forsøg med treårige stx-uddannelser til unge med Aspergers syndrom. EVA evaluerede disse forsøg og udgav primo 2012 en slutevalueringsrapport: Gymnasieforløb for elever med Aspergers syndrom. Rapporten findes på www.eva.dk.

Forsøget på Aalborg Katedralskole og de ovenfor nævnte forsøg på Høje-Taastrup Gymnasium og Paderup Gymnasium er opstået i overensstemmelse med, at der gennem de seneste årtier har været stor bevågenhed om, hvordan unge med særlige behov skal klare sig godt gennem uddannelsessystemet. Internationalt har der været fokus på, at disse unge skal inkluderes i normalundervisningen, og at læreprocesser skal tilrettelægges, så de tager hensyn til den enkelte elevs behov. Dette er bl.a. udtrykt i den internationale Salamanca-erklæring fra 1994, som også Danmark har underskrevet, og senest i Lissabon-deklarationen, *Inkluderende undervisning set fra de unges synspunkt*, som blev udarbejdet i EU-regi i 2007 af unge med særlige uddannelsesmæssige behov.¹ I deklarationen fastslår de unge bl.a.:

Vi har ret til at få tilbudt de samme muligheder som alle andre, men med den støtte som er nødvendig for at imødegå de behov vi har. Ingen må blive overset.

Regeringens målsætning om, at 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, støtter også denne intention om, at der skal gøres noget ekstra for at støtte elever med særlige behov gennem uddannelsessystemet. Der er igennem de seneste år oprettet forskellige uddannelsesstilbud til netop elever med autismespektrumforstyrrelser, fx AspiT, et erhvervsrettet uddannelsesstilbud med fokus på it, som EVA har evalueret i flere omgange.

Forsøgene på Aalborg Katedralskole, Høje-Taastrup Gymnasium og Paderup Gymnasium kan ses som et forsøg på at give denne særlige gruppe af unge en mulighed for at få en gymnasial uddannelse på lige fod med andre unge. Det har været centralt at tilrettelægge forsøgene, så de er specielt tilpasset elever med ASF/Asperger.

¹ Salamanca-erklæringen blev udarbejdet i UNESCO-regi i 1994, hvor mere end 300 repræsentanter fra 92 lande og 25 internationale organisationer mødtes og blev enige om principper, politik og praksis for specialundervisning for unge. Lissabon-deklarationen blev udformet i EU-regi i 2007, hvor unge med særlige behov fra 29 lande blev enige om principper for bl.a. at sikre en succesfuld inkluderende undervisning.

2.2 Kort om forsøgsordningen på den toårige hf-uddannelse

Formålet med forsøgsordningen på Aalborg Katedralskole er at tilbyde unge i målgruppen en gymnasial uddannelse, hvor indholdet, rammerne og eksamensbeviset svarer til det, andre kursister møder på en toårig hf-uddannelse.

Aalborg Katedralskoles ansøgning lægger op til i nødvendigt omfang at anvende de muligheder for støtte m.m., der eksisterer i gældende bekendtgørelser. Det gælder fx særlig støtte til lektielæsning og skriftligt arbejde og særlige støtteforanstaltninger i prøve- og eksamenssituationer.

Uddannelsen er tilpasset målgruppen på følgende punkter:

- Særlige fysiske rammer og lokaleindretning
- Særligt introduktionsforløb
- Pædagogik, der er tilpasset målgruppen. I den forbindelse gennemgår de involverede lærere et kompetenceudviklingsforløb.
- Obligatoriske lektietimer
- Særlig ressourceperson i form af en ekstern mentor fra Autismecenter Nord-Bo.

Uddannelsesstilbuddet er godkendt og finansieret af Undervisningsministeriet. Ud over den normale taxameterbevilling er der givet 1.970.000 kr. i bevilling til at iværksætte og gennemføre den toårige forsøgsuddannelse.

2.3 Formål med slutevalueringen

Formålet med evalueringen er at belyse, om og hvordan forsøget gør det muligt for unge med ASF at gennemføre en hf-uddannelse og dermed opfylde kravene om faglig indsigt, almindelig og studiekompetence.

Slutevalueringen er baseret på informationer om de studerendes målopfyldelse og på undersøgelser af de særlige foranstaltninger, skolen har etableret for kursisterne, og af foranstaltningernes styrker og svagheder. Slutevalueringen sætter særligt fokus på følgende forhold:

- Visitationsproces og procedurer med særligt fokus på overførsel af viden via informationsplanen
- Særlige rammer for kursisterne, herunder fysiske rammer og særlige pædagogiske tiltag som introforløb, obligatorisk lektiecafe og krav om tilstedeværelse ved afvikling af kursisttid til skriftligt arbejde
- Den eksterne mentorordning og samarbejdet mellem skolen og mentorerne
- Lærernes kompetenceudvikling og omsætning heraf til praksis
- Erfaringerne med forskellige inklusionsmekanismer
- Nødvendigheden af særlige støtteordninger og evt. dispensationer fra gældende regler
- Brobygningstiltag i overgangene samt overgang til videregående uddannelse

Slutevalueringen anlægger et retrospektivt syn på uddannelsen efter forsøgsordningens ophør. Således kan Ministeriet for Børn og Undervisning anvende resultaterne fra slutevalueringen og devalueringen i forbindelse med fremtidige forsøgsbevillinger. Desuden kan evalueringerne anvendes af Aalborg Katedralskole i et eventuelt fremtidigt arbejde med undervisningstilbud til unge med ASF, ligesom de kan inspirere andre skoler, der i fremtiden måtte arbejde med denne målgruppe på gymnasiet.

2.4 Evalueringsdesign

Slutevalueringen af forsøgsordningen er gennemført på baggrund af en projektbeskrivelse. Projektbeskrivelsen, der fremgår af rapportens appendiks A, gør rede for slutevalueringens baggrund, formål, organisering og metoder. Denne rapport belyser erfaringerne fra første forsøgsår på det toårige hf-forløb for kursister med ASF, som Aalborg Katedralskole har gennemført. Slutevalueringen baserer sig på eksamensresultater, interview med ledelse, lærere, forældre og kursister på Aalborg Katedralskole, interview med censorer, selvevalueringsrapport II fra skolen og resultaterne fra devalueringen.

Oversigten nedenfor giver et samlet overblik over de anvendte datakilder og deres formål.

Selvevaluering

Aalborg Katedralskole har udarbejdet to selvevalueringsrapporter på baggrund af en vejledning til selvevaluering fra EVA. Selvevalueringerne omhandler forsøget hhv. i det første år 2010/2011 (omtales som selvevaluering I i denne rapport) og i det andet år 2011/2012 (omtales som selvevaluering II). Selvevaluering (I) for forsøgsordningens første år blev behandlet i delevalueringen. Selvevaluering (II) for forsøgsordningens andet år behandles her i slutevalueringsrapporten.

I selvevalueringsrapport (II) for forsøgsordningens andet år har skolen haft fokus på følgende:

- Fastholdelse og fravær
- Visitation
- Pædagogiske tiltag og prøveformer
- Samarbejde
- Inklusion
- Målopfyldelse
- Brobygning

Formålet med selvevalueringen har været at få Aalborg Katedralskole til at eksplicite og vurdere strategier og tiltag i forbindelse med forsøget. EVA har benyttet selvevalueringsrapporten i arbejdet med at udforme spørgeguiden, og den indgår som dokumentationskilde sammen med interviews i denne slutrapport.

Interview

EVA har gennemført interview på Aalborg Katedralskole over to dage. Interviewene er gennemført som semistrukturerede gruppeinterview på baggrund af spørgeguiden, der er udarbejdet af EVA. Formålet med interviewene har været at afdække forskellige perspektiver, erfaringer, vurderinger og behov i forhold til forsøgsuddannelsen.

Der er gennemført interview med følgende personer i forbindelse med slutevalueringen:

- Den uddannelsesansvarlige leder på den toårige forsøgsuddannelse
- Klasse teamet bestående af to lærere
- Fire faglærere
- Fem valgfaglærere, som har haft hold med deltagelse af ASF-kursister
- Mentor fra Autismecenter Nord-Bo
- Fem kursister fra forsøgsklassen (heraf ét telefoninterview)
- Fire forældre til kursisterne i forsøgsklassen (heraf ét telefoninterview)
- Telefoninterview med 6 censorer (1. og 2. hf)

Karakterer

For at kunne belyse kursisternes målopfyldelse har EVA rekvireret kursisternes eksamens karakterer fra Aalborg Katedralskole. Materialet har omfattet både den samlede eksamens karakter og eksamens karakterer fordelt på de enkelte fag for hver enkelt kursist.

Ministeriet for Børn og Undervisning (MBU) og Aalborg Katedralskole har haft et rapportudkast til gennemsyn og har haft mulighed for at kommentere evt. misforståelser og faktuelle fejl.

2.5 Rapportens opbygning

Rapporten indeholder ud over resumeet og dette indledende kapitel fire kapitler. Kapitel 3 giver et overblik over uddannelsens overordnede rammer og kursistbestand – herunder indblik i uddannelsens samlede struktur og indhold og fakta om kursisterne og visitationsprocessen.

I kapitel 4 stiller vi skarpt på kursisternes udbytte og overgangen til videregående uddannelse. Først har kapitlet fokus på kursisternes overordnede målopfyldelse. Derefter analyseres, hvordan det er gået kursisterne i mundtlige og skriftlige prøver, og hvordan censorerne vurderer kursisternes målopfyldelse sammenlignet med andre kursister. Dernæst ser kapitlet på eksamensafholdelsen og erfaringer hermed. Sidste del af kapitlet ser på overgangen til videregående uddannelse.

Denne del er dog forholdsvis kort, idet første årgang først lige har afsluttet uddannelsen, og erfaringerne med overgang til videregående uddannelse derfor endnu er begrænsede.

Kapitel 5 omhandler de pædagogiske tiltag og rammer. Vi belyser erfaringerne med de særlige pædagogiske tiltag i forbindelse med skriftlighed, tiltag for reducere af frafald, mentorordning og samarbejdet med forældrene.

I kapitel 6 sætter vi fokus på inklusion. Vi belyser kursisternes deltagelse i undervisningen og særligt deres deltagelse i almenundervisningen, og til sidst i kapitlet ser vi på kursisternes deltagelse i skolens generelle liv.

Endelig ser kapitel 7 på lærernes kompetenceudvikling.

3 Rammer og status for uddannelsen

Skolen har siden oprettelsen af den første forsøgsårgang på Aalborg Katedralskole i 2010 startet to nye ASF-klasser op med et større antal kursister end på den første årgang. Denne rapport beskæftiger sig hovedsageligt med erfaringerne og resultaterne af forsøgsordningen for første årgang af ASF-klassen. Skolen har dog i forhold til de efterfølgende årgange foretaget en del forbedringer, som vil blive medtaget for at give et fyldestgørende billede af forsøgsordningen.

Dette kapitel giver dels en generel status for uddannelsen anno 2012, dels et overblik over uddannelsens struktur og tilrettelæggelse og over kursisterne. Afsnit 3.1 beskriver hf-forsøgsuddannelsens opbygning og tilrettelæggelse, og hvad der er særligt ved forsøgsordningen i forhold til ordinær hf. Afsnit 3.2 viser klassens størrelse og udviklingen i antallet af kursister. Endelig følger afsnit 3.3 op på visitationen med fokus på de ændringer, skolen har foretaget på baggrund af erfaringerne fra første uddannelsesår.

3.1 Fakta om uddannelsen

Hf-uddannelsen er en 2-årig gymnasial ungdomsuddannelse, der ifølge sit politiske opdrag skal udvikle almen dannelse og forberede til videregående uddannelse. Hf-uddannelsen dækker et bredt fagligt spektrum inden for samfunds-, natur- og humanvidenskab med vægt på både det teoretisk orienterede og det praksis- og anvendelsesorienterede.

I hf-bekendtgørelsen står der om uddannelsens profil:

”Kursisterne skal gennem uddannelsens faglige og pædagogiske progression udvikle faglig indsigt og studiekompetence. De skal opnå fortrolighed med at anvende forskellige arbejdsformer og evne til at fungere i et studiemiljø, hvor kravene til selvstændighed, samarbejde og sans for at opsøge viden er centrale.”

Målet med forsøgsuddannelsen er at udvikle og afprøve en specialklassemodel for et toårigt hf-forløb for unge med ASF. Uddannelsen er tilpasset de unge med ASF og forsøger at imødekomme deres særlige behov, men samtidig er målet at give målgruppen mulighed for at gennemføre en ungdomsuddannelse, hvor indholdet og rammerne for skolegangen er de samme som for andre, der tager en hf-eksamen. Uddannelsen er derfor tilrettelagt som en traditionel hf-uddannelse. Det fremgår ikke af studenternes eksamensbevis, at de har gået i en specialklasse.

Skolen har i sin lokale fortolkning af bekendtgørelsen valgt at tilrettelægge ASF-forsøgsordningen med fokus på følgende:

- Holdstørrelse
- Særligt introduktionsforløb
- Tid til skriftligt arbejde og lektielæsning
- Studievejleder specifikt tilknyttet ASF-klassen
- To lærere i klassetemaet i stedet for tre lærere.
- Ekstern mentor fra Autismecenter Nord-Bo tilknyttet

Undervisningen af ASF-kursisterne foregår både i stamklassen, som udelukkende består af ASF-kursisterne, og i andre klasser integreret med skolens øvrige kursister og elever. Undervisningen i de obligatoriske fag foregår hovedsageligt i stamklassen. Praktisk-musiske fag og idræt i 1. hf samt valgfagene i 2. hf foregår på hold sammen med skolens øvrige kursister. Tabel 1 viser, hvor-

dan fagene er tilrettelagt på Aalborg Katedralskoles hf-uddannelse, og tabel 2 viser de mulige valgfag.

Tabel 1
Fagene i hf-uddannelsen på Aalborg Katedralskole (2012)

	1. hf	2. hf
Obligatoriske fag	Dansk A Engelsk B Kultur- og samfundsfagsgruppen Idræt C Naturvidenskabelig faggruppe Matematik C Praktisk-musiske fag C	Dansk A Engelsk B Kultur- og samfundsfagsgruppen Idræt C
Valgfag		2 fag på B-niveau eller 1 fag på B-niveau og 2 fag på C-niveau

Kilde: Aalborg Katedralskoles hjemmeside

Kursisten kan vælge mellem følgende valgfag:

Tabel 2
Valgfag, hf-uddannelsen Aalborg Katedralskole (2012)

B-niveau	Billedkunst, biologi, design, filosofi, fysik, naturgeografi, idræt, kemi, matematik, mediefag, musik, psykologi, religion, samfundsfag, spansk, tysk fortsættersprog
C-niveau	Billedkunst, design, filosofi, fransk fortsættersprog, fysik, latin, mediefag, musik, psykologi, tysk fortsættersprog

Kilde: Aalborg Katedralskoles hjemmeside

Strukturelt adskiller forsøgsklassen sig dermed ikke fra de andre klasser på Aalborg Katedralskole. Forsøgsordningen afskille sig med sin struktur og tilrettelæggelse fra forsøgene på Høje-Taastrup Gymnasium og Paderup Gymnasium ved en højere grad af inklusion i obligatoriske fag og valgfag med andre kursister samt ved, at kursisterne har samme valgfagsmuligheder som skolens øvrige kursister. Det er derfor interessant at se nærmere på forsøgsuddannelsen som en anden inklusionsmodel på det gymnasiale område og på, hvilke erfaringer skolen har gjort sig med inklusion af ASF-kursisterne. I kap. 5 belyser vi ASF-kursisternes valg af valgfag og erfaringerne med den højere grad af inklusion. Selve målopfyldelsen i de enkelte fag og samlet set belyses i kap. 4.

Det andet område, hvor denne forsøgsuddannelse adskiller sig fra stx-forsøgene, er ved tilknytning af en ekstern mentor, hvilket blev positivt fremhævet som model i devalueringen. Mentorordningen beskrives nærmere i afsnit 5.3.

3.2 Kursisterne

Som det fremgår af tabel 3, har i alt 6 ud af 11 kursister gennemført uddannelsen. Der har således været et betydeligt frafald, som er sket i løbet af det første år på uddannelsen.

For første årgang af ASF-klassen havde skolen fastsat et maksimumoptag på 10 kursister. I 2010 var der 10 ansøgere til ordningen, hvoraf ni blev optaget på uddannelsen. Fem er faldet fra uddannelsen i løbet af det første år, og to kursister er kommet til. I alt har fem drenge og en pige gennemført uddannelsen.

Tabel 3
Antal kursister i forsøgsklassen

	1. hf			2. hf		
	Startet	Tilgang	Frafald	Tilgang	Frafald	Dimitteret
Aalborg Kate- dralskole	9	1	5	1	0	6

Kilde: Aalborg Katedralskoles selvevalueringsrapport

Af tabel 3 ses det, at der på første år var et meget stort frafald på 5 kursister, hvilket er et ret stort frafald. Af de fem frafaldne kursister gik to videre til ordinære hf-klasser, og tre faldt fra uden umiddelbart at være startet på en anden uddannelse. Delevalueringen pegede på, at årsagerne til frafaldet var meget forskellige og spændte lige fra depression til ønsket om at gå i en almindelig hf-klasse. Af de kursister, der ikke gik over til ordinær uddannelse, var årsagen faglige udfordringer kombineret med andre forhold, fx problemer i forbindelse med fraflytning fra hjemmet.

Klassens lærere giver udtryk for, at den lille elevgruppe er meget differentieret både i forhold til fagligt niveau og i forhold til graden af ASF – denne problematik beskrives nærmere i kapitel 4 om målopfyldelse og kapitel 6 om inklusion.

Klassens størrelse er både en styrke og en svaghed. Delevalueringen viste, at styrken ved den lille klassestørrelse er muligheden for at differentiere undervisningen i forhold til den enkelte elevs niveau og behov og komme igennem meget stof hurtigt. Samtidig peger både kursister og frafaldne kursister på klassens begrænsede størrelse som et problem i forhold til at skabe et socialt klasssemiljø. Skolen har derfor efterfølgende øget klassestørrelsen til 12 for at skabe en større kritisk masse i forhold til sikring af socialt miljø og en bedre kursistsammensætning i forhold til niveau. Af interviewet med den uddannelsesansvarlige fremgår det, at søgningen til de efterfølgende årsgange har været stigende med 18 ansøgere i 2012. Det har resulteret i, at man i indeværende skoleår har optaget 12 kursister i ASF-klassen og har valgt at støtte en kursist i de ordinære klasser med særlige mentorstøtte.

3.3 Visitation og opstart

Som tidligere nævnt har forsøgsuddannelsen haft et betydeligt frafald på første år, og disse falder i to kategorier: personlige og sociale udfordringer samt overgang til ordinær hf-uddannelse.

Skolen har derfor ændret visitationsprocessen, så den i visitationsprocessen i endnu højere grad er opmærksom på ansøgerens motivation, modenhed samt selvstændighed. Disse faktorer sammen med faglighed, boligforhold og fritidsinteresser ligger til grund for, om ansøgeren bliver optaget eller ej. Derudover har skolen gjort meget ud af at fremhæve vigtigheden af en familær base og opbakning som støtte til gennemførelse, da en del af frafaldene skyldes for store personlige og sociale udfordringer i forbindelse med fraflytning fra hjemmet.

I forhold til problematikken omkring de frafaldne, der er overgået til ordinær uddannelse, vurderer mentor, at det er svært at bedømme ansøgernes mulighed for at gennemføre et ordinært forløb allerede i visitationsprocessen. Begrundelsen er, at man i visitationsprocessen ikke har tilstrækkeligt kendskab til ansøgeren, og at det først kommer til udtryk senere i hf-forløbet, om kursisten kan gennemføre et ordinært hf-forløb eller ej. På den efterfølgende årgang har der været et stigende optag, og skolen har derfor flyttet én kursist til en ordinær hf-klasse med mentorstøtte, og en anden af ansøgerne, som ikke blev optaget i ASF-klassen, er påbegyndt et ordinært hf-forløb.

Dispensation

Der er ikke givet nogen dispensationer i forhold til muligheden i hf-bekendtgørelsen for at fordele uddannelsesstiden for enkelte kursister over tre år, og der er heller ikke blevet ansøgt om dette. Ifølge interview med ledelsen er der på den nyeste årgang to, som tager et treårigt forløb. Selvom lovgivningen giver mulighed for forlængelse, er det både lærernes og ledelsens vurdering, at kur-

sisterne opnår tilstrækkelig progression i løbet af de to år sammenlignet med andre kursister, og de finder det derfor tvivlsomt, om et tredje år vil være nødvendigt.

Brobygning

Skolen har siden devalueringen iværksat et brobygningsforløb i samarbejde med UU-Aalborg. Brobygningsforløbet for alle potentielle ansøgere med start i august 2012 blev afholdt første gang i december 2011. Brobygningen er et todages forløb, hvor skolen udvælger ca. 5 fag samt orienterer om uddannelsen generelt. Af selvevalueringen samt interviewet med den uddannelsesansvarlige fremgår det, at brobygningstiltaget overordnet var en succes, og at skolen har planer om at afholde et lignende brobygningsforløb for kommende ansøgere i december 2012. Skolen anvender ikke viden om kursisterne i visitationsprocessen eller fremadrettet i forhold til iværksættelse af særlige pædagogiske tiltag, da dette ifølge ledelsen vil være forskelsbehandling af ansøgerne, når ikke alle ansøgere har deltaget i brobygningsforløbet. I den sammenhæng kan skolen med fordel undersøge erfaringerne fra Paderup Gymnasium, som inddrager lærernes observationer fra brobygningsforløbene i visitationsprocessen og tilbyder de elever, der ikke har mulighed for at deltage i brobygningsforløbet, at besøge skolen en anden fastlagt dag.

Informationsplan

Af selvevalueringen fremgår det, at kurset om autisme og Aspergers syndrom for lærere med kontakt til ASF-kursisterne er en god kanal til at viderebringe viden om kursisterne fra visitationen til faglærerne. Kurset er blevet forbedret på en række punkter, bl.a. arbejder lærerne allerede på anden kursusdag mere konkret med ASF-klassen og kursisternes udfordringer samlet set (kurset behandles yderligere i kap. 7). Det er ledelsens vurdering, at lærerne ikke skal vide, hvem der har hvilke diagnoser/udfordringer, før lærerne har mødt ASF-kursisterne personligt, således at lærerne selv kan danne sig et indtryk af ASF-kursisterne. Det er ifølge ledelsen en balancegang, hvor meget viden lærerne skal have om hver enkelt ASF-kursist samt ASF-klassen samlet set.

Der er dog en udfordring i at skolen ikke har en informationsstrategi, der omfatter hele lærergruppen. Ved kun at bruge kurset som videnskanal, bliver der en skævridding i vidensniveau mellem faglærer og valgfaglærere. Ifølge interview med valgfaglærerne, har ikke alle valgfaglærere deltaget på kurset, og får derfor ikke den samme viden som faglæreren, hvilket giver en del udfordringer for valgfaglærerne i deres undervisning (se også kapitel 6). Skolen nævner, at de siden første kursusforløb har ændret kurset, så der er en separat del for valgfaglærerne. Devalueringen anbefalede ligeledes en informationsplan, men viste også ledelsens hensyn mellem på den ene side at undgå umyndiggørelse af kursisterne, og på den anden side sikre at lærerne får viden til gavn for den pædagogiske tilrettelæggelse. I den sammenhæng kunne det overvejes, at der udarbejdes en plan for hvilken viden, det kan være nyttig for lærerne at have i forhold til pædagogiske tilrettelæggelse, og hvornår det er viden, der "udleveres" kursisterne.

Introduktion

Skolen har siden devalueringen foretaget mindre ændringer i forhold til introduktionen. Skolen inviterer forældre og kursister ind på den første dag i skolesommerferien. Dermed kan kursisterne få et billede af hinanden, og de kan møde lærerne. Derudover får forældrene en selvstændig rundvisning samtidig med kursisterne, og den uddannelsesansvarlige taler med forældrene om, hvordan de bedst støtter deres barn m.m. samt giver forældrene mulighed for at udveksle e-mail-adresser. Dette er et tiltag, som skolen vil fortsætte med i forlængelse af ønsket om et stærkere forældre-skole-samarbejde.

3.4 Opsamling

En betydelig andel af forsøgsordningens kursister er faldet fra i løbet af uddannelsens første år, således at kun 6 ud af i alt 11 kursister har gennemført uddannelsen. Dette er en meget lille klasse i forhold til at kunne skabe et optimalt uddannelsesmiljø i forhold til social trivsel, balance i kursisternes faglige niveau og fremmøde. Det er derfor positivt, at skolen i takt med den stigende søgning til uddannelsen for de efterfølgende årgange har valgt at øge klassestørrelsen til 12 kursister for at sikre en kritisk masse, men samtidig bevare en klassestørrelse, der tilgodeser ASF-kursisternes særlige behov.

Årsagerne til det store frafald på første år falder i to overordnede kategorier: personlige og sociale årsager og ønsket om at gå i en almindelig hf-klasse. Skolen har derfor ændret visitationsprocessen, så den i højere grad inddrager kursisternes motivation, modenhed samt boligforhold. Hvad angår overgangen af kursister til ordinær hf, bør det i fremtiden overvejes, om kursister med ønske om at gennemføre ordinær uddannelse og med tilstrækkelige faglige forudsætninger med de rette støtteforanstaltninger ville kunne gennemføre en ordinær hf. Det må formodes, at skolen med den større søgning til uddannelsen på de efterfølgende årgange i højere grad vil kunne prioritere kursister med behov for de særlige fysiske rammer og pædagogiske tiltag, som forsøgsordningen tilbyder.

Skolen har ligeledes siden devalueringen iværksat brobygningstiltag i forhold til potentielt interesserede elever fra udskolingen. Disse tiltag vil forhåbentlig være med til at lette overgangen for eleverne mellem udskolingen og hf-uddannelsen, men også medvirke til den enkelte elevs afklaring af, om uddannelsen er den rette i forhold til vedkommendes behov og faglige interesse samt niveau. Skolen anvender på nuværende tidspunkt ikke viden fra brobygningsforløbene i visitationsprocessen eller som viden i forhold til efterfølgende pædagogisk indsats, idet dette ifølge skolen forskelsbehandler ansøgerne. I den forbindelse er det værd at være opmærksom på, at stx-uddannelsen for elever med Asperger på Paderup Gymnasium har positive erfaringer med at anvende viden fra brobygningsforløbene.

Viden fra visitationsprocessen indgår i kurset for lærerne, således at lærerne får en konkret samlet viden om de udfordringer, som den pågældende klasse har, og kan tilrettelægge den pædagogiske indsats derefter. Viden om den enkelte kursist får lærerne først, efter at de har mødt kursisterne, sådan at de selv kan danne sig et indtryk af den enkelte kursist. Udfordringen ved denne informationsstrategi er dog, at det kun er den lærer, som deltager på kurset, som får en viden om kursisterne. Ikke alle valgfagslærere har fået tilbudt kurset, og der er derfor en skævvridning imellem vidensniveauet hos faglærer og valgfagslærerne. Dette er særlig problematisk, idet valgfagslærerne ikke er en del af klasseteamet og derfor i forvejen ikke indgår i en erfarings- og videnudveksling om kursisternes særlige behov, som de kan bruge som udgangspunkt for tilrettelæggelse af deres undervisning.

4 Kursisternes udbytte og overgang til videregående uddannelse

Dette kapitel belyser overordnet kursisternes udbytte og overgangen til videregående uddannelse. Først ser vi i afsnit 4.1 på kursisternes målopfyldelse i form af samlede karakterer samt henholdsvis skriftlige og mundtlige karakterer samt censorernes vurderinger. Derefter belyser vi i afsnit 4.2 censorernes oplevelse af eksamensafholdelsen. Endelig ser vi i afsnit 4.3 på overgangen til videregående uddannelse og på, hvilke tiltag skolen har iværksat for at lette overgangen.

4.1 Eksamensresultater

Dette afsnit stiller skarpt på kursisternes målopfyldelse. Vi analyserer først den samlede målopfyldelse i afsnit 4.1.1 for derefter at dykke ned og se på forskelle mellem skriftlige og mundtlige prøvekarakterer.

I alt 6 kursister gennemførte første årgang af ASF-klassen på Aalborg Katedralskole og gik til eksamen på normale vilkår og bestod. Der er i forbindelse med eksamen givet 2 dispensationer i dansk og 2 dispensationer i engelsk i form af forlænget forberedelsestid. I dansk blev der givet forlænget forberedelsestid til skriftlig eksamen og forlænget tid til mundtlig eksamen. I engelsk blev der givet forlænget forberedelsestid til skriftlig engelsk. Baggrunden for dispensationerne var ordblindhed og langsom læsehastighed.

4.1.1 Samlet målopfyldelse

Ser vi på den samlede målopfyldelse for første årgang af ASF-klassen, tegner der sig et positivt billede. Kursisterne klarer sig pænt fagligt sammenlignet med skolens øvrige kursister og generelt på landsplan. Tabel 5 viser, at kursisternes gennemsnitslige eksamensresultat ligger på 6,0, som er 0,2 procentpoint over skolens eksamensgennemsnit fra 2011 og 0,1 procentpoint over landsgennemsnit hf, 2011²

Tabel 4
Kursisternes karaktergennemsnit

	Eksamensgennem- snit, ASF-klassen 2012	Eksamensgennem- snit, hf Aalborg Katedralskole, 2011	Eksamensgennem- snit, hf 2011	Laveste eksamens- resultat, ASF- klassen	Højeste eksamens- resultat, ASF- klassen
Forsøgsklassen	6,0	5,8	5,9	3,2	11,1

Kilde: Karakterdata fra Aalborg Katedralskole

Den samlede målopfyldelse skal dog ses med forbehold for klassens lille størrelse og en stor spredning blandt kursisterne. Eksamensgennemsnittet dækker over en spredning på karakterskalaen fra 3,2 som laveste gennemsnit til 11,1 som højeste gennemsnit. Det er således tydeligt, at der er en stor spredning i karaktergennemsnittet blandt kursisterne, hvilket også var indtrykket i lærerinterviewene. Denne spredning er dog ikke udsædvanlig i hf-sammenhæng, men medvirker

² Der kan ikke sammenlignes med andre klasser for 2012, fordi disse tal ikke er tilgængelige i MBU's databank. Sammenligningen med tal fra 2011 kan give en indikation af, hvorledes ASF-eleverne klarer sig.

til at gøre differentieringsudfordringen større for lærerne i ASF-sammenhæng. De skal ikke kun støtte kursisterne i forhold til deres særlige udfordringer, men også i forhold til meget forskellige faglige udgangspunkter.

I det kvalitative interview og selvevalueringen var lærere og valgfagslærere mere skeptiske over for kursisternes målopfyldelse og studieparathed. Da selvevalueringen blev udarbejdet, var eksamen endnu ikke gennemført, og der var derfor endnu ikke eksamensresultater for 2. hf. Der var her en skepsis i forhold til, om kursisterne ville klare sig, og om de ville blive studieparate. I forbindelse med interviewene, som blev afholdt efter eksaminerne, var lærerne dog positivt overraskede, særligt over, at de mere svage kursister også havde klaret sig godt i nogle af fagene.

4.1.2 Mundtlig og skriftlig målopfyldelse

Delevalueringen efter 1. hf viste et modsatrettet billede af kursisternes og lærernes oplevelse af ASF-kursisternes faglige udfordringer. Kursisterne selv fremhævede, at det var den mundtlige dimension af fagene, som de oplevede som en udfordring, mens lærerne pegede på den skriftlige dimension og kursisternes vanskeligheder særligt i forbindelse med synopsis. Lærernes forventning svarer til en tilsvarende evaluering af stx-uddannelserne, hvor eleverne også havde store udfordringer i forhold til skriftlige opgaver. Evalueringen af stx-forsøgsuddannelserne på Høje-Taastrup Gymnasium og Paderup Gymnasium viste således et tydeligt billede af, at kursisterne klarede sig bedre mundtligt end skriftligt, og at Asperger-eleverne havde vanskeligheder med de skriftlige prøver.

Med hf-forsøgsklassen tegner der sig et andet billede, hvilket er bemærkelsesværdigt i forhold til både stx-erfaringerne og hf-lærernes vurdering. Kursisterne klarer sig således overordnet bedre i de skriftlige end i de mundtlige prøver.

Tabel 6 og 7 viser forsøgsklassens skriftlige og mundtlige karakterer delt op på højeste karakter, laveste karakter og gennemsnittet for klassen samt gennemsnittet for Aalborg Katedralskoles hf 2011. Overordnet kan vi se, at kursisternes samlede gennemsnit af de skriftlige karakterer ligger på 6,7, og det samlede gennemsnit af de mundtlige karakterer på 6,0. De skriftlige karakterer ligger således samlet højere end de mundtlige. Sammenligner vi på fagniveau med gennemsnittet fra de øvrige klasser, tegner der sig et billede, hvor forsøgsklassen gennemsnitligt ligger højere end de øvrige klasser på Aalborg Katedralskole i 2011. ASF-kursisterne klarer sig således lige så godt eller bedre skriftligt sammenlignet med de øvrige kursister i 2011.

ASF-kursisterne klarer sig således væsentligt bedre end de ordinære kursister fra 2011 i skriftlig dansk, skriftlig engelsk og matematik B, og de ligger også 0,5 procentpoint højere med hensyn til SSO-karakteren. I matematik C ligger de lavere. Det eneste fag, hvor de klarer sig dårligere end de øvrige klasser på Aalborg Katedralskole, er matematik C.

Tabel 5
Forsøgsklassens gennemsnitlige skriftlige prøvekarakterer

	Højeste karakter i klassen	Laveste karakter i klassen	Gennemsnit for klassen	Gennemsnit, Aalborg Katedralskole, hf	Antal kursister
Dansk A	10	02	6,2	5,4	6
Engelsk B	12	00	7,7	5,3	6
Matematik B	12	4	8,3	8,3	4
Matematik C	7	4	5,5	6,7	2
Større skriftlig opgave	12	00	5,7	5,2	6

Kilde: Karakterdata fra Aalborg Katedralskole

Ser vi på de mundtlige karakterer, tegner der sig et billede af store forskelle imellem fagene, hvilket afspejler, at antallet af kursister på de enkelte fag har en større variation end i skriftlige prøver. Der har været lige fra 1 til 6 kursister på de enkelte fag, afhængigt af om det er et valgfag

eller et obligatorisk fag. Derfor bliver den store spredning blandt kursisterne med hensyn til fagligt niveau også særlig tydelig her; ser vi fx på kursisternes mundtlige karakterer i engelsk, er der et spænd fra 12 til 02.

I mundtligt dansk, engelsk og psykologi ligger ASF-klassen gennemsnitligt over skolens gennemsnit i 2011. I fagene matematik B og C og KST og inden for den naturvidenskabelige faggruppe ligger det mundtlige gennemsnit lidt under skolens gennemsnit. Men også inden for disse grupper ser vi et spænd på 10-12 point mellem den dygtigste og den svageste kursist.

Tabel 6
Forsøgsklassens gennemsnitlige mundtlige prøvekarakterer

	Højeste karakter i klassen	Laveste karakter i klassen	Gennemsnit for klassen	Gennemsnit, Aalborg Katedralskole, hf	Antal kursister
Dansk A	12	4	5,8	5,4	6
Engelsk B	12	02	9,7	6,3	6
Matematik B	12	00	6,0	6,3	4
Matematik C	7	4	5,5	6,0	2
Kemi B	12	02	7,0	-	2
Idræt B	4	02	3,0	5,3	2
Samfundsfag B	10	10	10	-	1
Naturgeografi B	7	4	5,5	-	2
Billedkunst C	02	02	2,0	6,1	1
Musik C	7	00	3,5	6,1	2
Mediefag C	7	02	4,3	6,3	4
Psykologi C	12	12	12	4,4	1
Tysk fortsætter-sprog C	02	02	2,0	-	1
Kultur- og samfundsfagsgruppen	12	00	5,8	5,9	6
Naturvidenskabelig faggruppe	12	02	5,2	5,5	6

Kilde: Karakterdata fra Aalborg Katedralskole

Fag som idræt, musik, mediefag og tysk er de fag, hvor klassen samlet set har de laveste karakterer, og som også de dygtige kursister ifølge lærerne har vanskeligst ved.

Samlet set ser vi således, at kursisternes skriftlige karakterer er bedre end de mundtlige, hvilket som nævnt ovenfor er et andet billede end det, vi så i stx-forsøgene, hvor det forholdt sig omvendt. Særligt interessant er det, at forskellen også er findes inden for samme fag og inden for fag, som kursisterne har haft i både 1 og 2. hf, sådan at det har været muligt at arbejde løbende med både kursisternes mundtlige og kursisternes skriftlige kompetencer. Det er således ikke i muligheden for en løbende indsats i både 1. og 2. hf, at forklaringen på forskelle mellem udfaldet af mundtlige og skriftlige karakterer består. Det kvalitative materiale viser, at lærerne så de skriftlige kompetencer som kursisternes største udfordring, mens kursisterne selv nævner de mundtlige kompetencer som deres udfordring. Hvorfor billedet ser anderledes ud end forventet i forhold til stx-evalueringen og lærernes forventning, kan der være flere forklaringer på.

For det første har der været et øget fokus fra lærernes side på skriftlighed i forhold til ASF-kursisternes udfordringer, og eksamenskaraktererne indikerer således, at den løbende indsats og de særlige støttetiltag har haft en positiv effekt. For det andet er en stor spredning i niveau blandt de kursisterne og en stor variation i antallet af kursister i de fag, der er blevet mundtligt prøvet. Ligesom der blandt de mundtlige prøvefag er et større fagligt spænd imellem fagene lige fra naturfaglige til praktisk-musiske fag, hvor det især er i de sidstnævnte, at kursisterne gennemsnitligt klarer sig dårligere.

4.1.3 Censorernes vurdering af kursisternes præstationer

Censorerne giver samlet udtryk for, at de oplever, at ASF-kursisternes faglige niveau svarer til det, de oplever hos øvrige hf-kursister. De oplever, at der er store forskelle i niveau, men denne spredning kender de også fra egne eller andre hf-klasser. Overordnet vurderer censorerne, at de elementer, der trækker henholdsvis op og ned i enkelte bedømmelser, stort set svarer til de øvrige hf-kursister, men at der kan være nogle mindre forskelle i styrker og svagheder hos kursisterne med middelkarakterer og lave karakterer.

Blandt de kursister, der ligger midt i feltet, fremhæver en censor god begrebsforståelse og mindre panik over for ældre tekster som en særlig styrke hos ASF-kursisterne. Men ellers oplevede censorerne ikke nogen forskel imellem ASF-kursister og de øvrige kursister. Hos kursisterne med lave karakterer oplever en censor, at ASF-kursisterne synes at have sværere ved at strukturere eksamen og springer mere rundt imellem pointer uden logisk rækkefølge end andre kursister. En anden censor ser en mindre forskel med hensyn til, at ASF-kursister husker bedre end ordinære kursister og har en større viden, men er mindre gode til at forbinde viden. En tredje censor udtrykker, at de huller, som Asperger-kursisterne har, hverken er værre eller bedre set ud fra eksamenssituationen.

Samlet set svarer censorernes vurdering af ASF-kursisterne til de vurderinger, som censorerne ved stx-forsøgene på Paderup Gymnasium og Høje-Taastrup Gymnasium gav udtryk for. Også her oplevede censorerne ikke bemærkelsesværdige forskelle mellem elever med Aspergers og andre elevers præstationer, men at det drejede sig om små nuanceforskelle i form af en lidt bedre mundtlig præsentation hos de dygtige Asperger-elever sammenlignet med andre elever.

4.2 Censorernes oplevelse af eksamen

Flertallet af censorerne ved i 1 og 2. hf hf vidste inden eksamen, at kursisterne havde autismespektrumforstyrrelser, idet det i 1. hf hf blev oplyst ved eksamen af eksaminator, og ved i 2. hf hf var blevet bekendtgjort i det ministerielle udpegningsbrev. En af censorerne på i 1. hf hf vidste dog ikke besked om, hvem der var ASF-kursister, i dette tilfælde var censor og eksaminator blevet enige om, at eksamenssituationen vil blive mere ligeværdig for kursisterne, hvis censor ikke havde viden om, hvorvidt den enkelte har en diagnose eller ej.

I evalueringerne af stx-forsøgene var der en entydig holdning blandt censorerne om, at de ikke ønskede at vide noget om kursisternes diagnose inden eksamen. Censorerne i hf-forsøget har i højere grad forskellige holdninger til, hvorvidt denne viden er nødvendig, og kan se argumenter for og imod viden om den enkelte kursists diagnose. En anden censor oplevede således, at diagnosen blev brugt som argument under votering, og mener, at det medførte en forskelsbehandling, hvor andre censorer ikke oplevede, at det fik betydning for vurderingen af kursisten, men bidrog til at forstå, hvorfor enkelte af kursisterne var så nervøse og havde tics.

Af censorinterviewene fremgår det, at to af censorerne ikke har erfaring med at være censor ved hf. Dette blev problematiseret af en af censorerne, som ikke fandt det optimalt for kursisterne at have en censor med manglende kendskab til hf og hf-kursist-gruppens niveau generelt.

Endelig har skolen i naturfag og kultur- og samfundsfagsgruppen haft en særlig eksaminationsmodel, idet skolen har valgt at lade klassens 3 faglærere være eksaminatorer. Normalt er kun to af fagets lærere eksaminatorer, og censor optræder så tillige som eksaminator i det 3. fag, men det er en praksis, som lovgivningen giver mulighed for at afvige fra. Ifølge lærerne og ledelsen oplever de denne model som den rigtige for målgruppen, idet kun kendte og ASF-erfarne lærere indgår i dialog med kursisten. Både kursister og én af censorerne udtrykker dog skepsis over for denne model ud fra et argument om forskelsbehandling. Kursisterne, fordi det gjorde dem mere nervøse med det større antal mennesker ved eksamen, og censor, fordi denne oplever dette som forskelsbehandling i forhold til andre kursister. En anden censor oplevede det dog ikke som problematisk, men fandt det svært at vurdere, idet denne var førstegangs-hf-censor og derfor ikke kunne sammenligne med normal praksis.

Samlet set synes der således i forhold til beskikkelsen og informationen til censorerne samt den særlige eksamensmodel med 3 eksaminatorer i naturfag og kultur- og samfundsfagsgruppen at være grundlag for, at henholdsvis ministeriet og Aalborg Katedralskole på baggrund af censorers og kursisters tilbagemeldinger overvejer hensigtsmæssigheden af den nuværende praksis.

4.3 Studiekompetence

Hvad angår eksamensresultater har ASF-kursisterne klaret sig godt, og lærerne er også positivt overrasket over kursisters resultater ud fra de forventninger, de havde. Også når det gælder personlige kompetencer, vurderer ledelse og lærere, at kursisterne har udviklet sig enormt. Kursisterne selv vurderer, at de har udviklet sig rigtig meget fagligt, og at hf-uddannelsen har forbedret dem godt til videregående uddannelse, men har svært ved selv at vurdere deres personlige udvikling. Forældrene er meget positive og fremhæver forsøgsordningens betydning for, at deres børn har fået vendt meget negative skoleoplevelser til en styrket faglig og personlig udvikling.

For spørgsmålet om, hvorvidt de har udviklet tilstrækkelig faglig indsigt og kompetencer i at fungere i et videregående studiemiljø med centrale krav om selvstændighed, samarbejde og sans for at opsøge viden, tegner der sig dog et mere komplekst billede. Med hensyn til den faglige indsigt vurderer censorerne, at ASF-kursisters styrke sammenlignet med andre kursister er en god begrebsforståelse og faglig hukommelse. ASF-kursisters svaghed, som også afspejler deres særlige udfordring, er ifølge lærerne selvstændighed i form af selv at kunne strukturere tid og opgaver og disponere opgaver, hvilket kommer til udtryk i den ekstra hjælp, som ASF-kursisterne har fået til lektielæsning og skriftlige opgaver. Nogle af lærerne er således mere negative mht. vurdering af studieparathed og siger, at det kommer an på, hvilken type uddannelse (erhvervsakademiuddannelse, professionsbacheloruddannelse eller universitetsuddannelse) kursisterne skal være studieparate til, og at det er med stor støtte, som de ikke kunne få tilsvarende på en videregående uddannelse. Under interviewet med lærerne fremgik det, at første forsøgsårgang havde haft mere fokus på, at kursisterne gennemførte og fik en god oplevelse, men at skolen på de efterfølgende årgange vil have mere fokus på studieparathed i forhold til videregående uddannelse. Hvorvidt kursisterne har opnået tilstrækkelige samarbejdskompetencer, afhænger af deres faglige standpunkt. Således viste interview med valgfagslærerne, at de fagligt dygtige kursister indgik med samme kompetencer i gruppearbejde som 'normalkursister', mens de mindre dygtige havde lidt vanskeligere ved at indgå ligeværdigt i gruppearbejde, hvilket også skyldes fysisk og skriftligt fravær. Overordnet tegner der sig dog et positivt billede, hvor kursisterne via den høje grad af inklusion i ordinære klasser er blevet øvede i at indgå i samarbejde med normalkursister og derfor kunne forvente en mindre grad af praksischock.

4.3.1 Hvor er kursisterne gået hen?

Eftersom kursisterne først er dimitteret i indeværende år, er der begrænset viden om, hvilke videregående uddannelser kursisterne fortsætter på efter hf-forsøgsklassen. Ligesom skolen først nu har gjort sig de første erfaringer med studievejledning og brobygningstiltag. I den henseende er hf-forsøgsuddannelsen mere sammenlignelig med erfaringerne fra Paderup Gymnasium, som også kun havde erfaring med én årgang ved slutevalueringen af stx, end med Høje-Taastrup, som ved slutevalueringen havde et større videns- og erfaringsgrundlag på baggrund af to årgange

Af interviewet med kursisterne – som blev afholdt inden dimission – fremgår det, at to af kursisterne overvejede at søge ind på tekniske erhvervsakademiuddannelser på University College Nordjylland (UCN), mens to andre kursister planlagde at påbegynde gymnasiale suppleringskurser for at kunne søge videre til naturvidenskabelige universitetsuddannelser. Skolen har ikke viden om alle kursister, da de to resterende kursister ifølge skolen endnu var uafklarede med hensyn til uddannelsesvalg. Selv om det er et sparsomt vurderingsgrundlag, tegner der sig en lille tendens til, at første årgang vælger naturvidenskabelige uddannelser, og at det omfatter erhvervsakademi- samt universitetsbacheloruddannelser. Denne tendens så vi også i evalueringen af stx-forsøgsuddannelserne på Paderup Gymnasium og Høje-Taastrup Gymnasium, hvor størstedelen af Asperger-eleverne søgte naturvidenskabelig-tekniske uddannelser, der lå i forlængelse af studieretningerne.

I ASF-klassen er de naturvidenskabelige fag også de fag, kursisterne overordnet har klaret sig godt i, så i den henseende ligger studievalgene i naturlig forlængelse af kursisternes interesseområder. Det skal dog nævnes, at kursisterne også klarer sig godt inden for den samfundsvidenskabelige faggruppe og i samfundsfag, men at det ikke afspejler sig tilsvarende i kursisternes uddannelsesvalg.

Evalueringen af stx-forsøgsklasserne viste, at Høje-Taastrup Gymnasium har positive erfaringer med systematisk indsamling af viden om sine dimittenders videre uddannelsesforløb – herunder dimittendernes erfaringer med de forskellige uddannelsesmiljøer på fag og institutioner i forhold til deres særlige behov. En viden, som de efterfølgende elever har haft gavn af i forbindelse med deres valgproces. Modellen på Høje-Taastrup Gymnasium indebærer ansættelse af en særlig udslningsvejleder, hvilket også skyldes en tæt personlig opfølgning og det større antal elever med Asperger. Det vurderes dog, at Aalborg Katedralskole med fordel kunne indsamle mere systematisk viden om ASF-kursisternes uddannelsesvalg end med den nuværende praksis, hvilket kunne bidrage til en mere informeret valgproces blandt efterfølgende årgange, da der endnu er begrænset viden om, hvordan hf-kursister med autismespektrumforstyrrelser klarer sig på de videregående uddannelser, og hvilke fag og institutioner der er mere eller mindre velegnede. Fx kunne man forestille sig en mindre omfattende model end HTG's i form af systematisk tilbagemelding fra kursister (eller forældre i forlængelse af det intensiverede forældresamarbejde) om, hvor kursisterne går hen, og om de fastholdes på uddannelsen.

4.4 Studievalsvejledning

Interview med kursister og mentor viser, at støtten til studievalgprocessen primært er sket gennem samtaler med mentor – som dog i udgangspunktet ikke havde dette som en del af sine opgaver. Det regionale studievalgscenter, som i princippet har et særligt ansvar for at yde rådgivning til kursister med særlige behov, er slet ikke blevet brugt, idet støtten ikke opleves som relevant af kursisterne, da de oplever, at de ikke kender til dem personligt og deres særlige behov. Skolens studievejleder har i stedet taget sig af denne del af vejledningen. Tilsvarende erfaringer med de regionale studievalgscentre afspejlede sig også i slutevaluering af stx-forsøgsuddannelserne på Paderup Gymnasium og Høje-Taastrup Gymnasium.

Ifølge interview med mentor har denne taget vejledningsrollen på sig, da denne via sin ugentlige kontakt har kunnet drøfte valgprocessen løbende. Det er mentors vurdering, at kursisterne har brug for, at vejledningen starter tidligt i hf-forløbet og ikke først til sidst i 2. hf. Kursisterne bekræfter dette billede og siger, at de har haft mange samtaler med mentor.

Mentor har som en del af studievalgsarbejdet etableret et brobygningssamarbejde med University College Nordjylland (UCN) og universiteterne. Han har holdt flere møder med samt etableret samarbejde med mentorer på UCN, fx it-teknolog, og en af kursisterne har også været i praktik på UCN. At brobygning har været en succes afspejler sig også i, at to af kursisterne påtænker at vælge tekniske uddannelser på UCN. Det er således positivt for kursisterne, at Aalborg Katedralskole har etableret brobygningssamarbejdet med UCN og derved kan skabe en lettere overgang mellem hf og videregående uddannelser for ASF-kursisterne. Det forekommer dog vigtigt, at kursisterne ikke kun bliver sluset i en retning, men at andre muligheder og andre institutioner også bruges som praktiksteder.

4.5 Opsamling

Eksamensresultaterne viser, at kursisterne opfylder de krav, som hf-uddannelsen stiller til faglige kompetencer. De seks kursister, som er fastholdt på uddannelsen, har alle bestået eksamen, og i gennemsnit klarer de sig godt både mundtligt og skriftligt, men også i tværfaglige forløb som den naturvidenskabelige faggruppe og den kultur- og samfundsvidenskabelige faggruppe og i den større skriftlige opgave.

I forhold til kursisternes skriftlige kompetencer tegner der sig på baggrund af eksamensresultaterne et meget positivt billede, hvilket er bemærkelsesværdigt i forhold til både stx-erfaringerne og hf-lærernes vurdering. Lærerne vurderer således, at kursisternes udfordring særligt er de skrift-

lige kompetencer med hensyn til at strukturere en opgave og holde fokus. De bemærker således, at de pæne resultater ikke var sket uden en betydelig indsats med hensyn til skriftlighed, ligesom de kan være bekymrede for, om kursisterne har udviklet tilstrækkelige egne håndteringsstrategier i forhold til den selvstændighed, der kræves på videregående uddannelse. Nogle af lærerne er således mere negative mht. vurdering af studieparathed og siger, at det kommer an på, hvilken type uddannelse (erhvervsakademiuddannelse, professionsbacheloruddannelse eller universitetsuddannelse) kursisterne skal være studieparate til, og at det er med stor støtte, som de ikke kunne få tilsvarende på en videregående uddannelse.

Kursisternes opnåelse af samarbejdskompetencer vurderes overordnet som positiv af valgfagslærerne, hvilket betyder, at kursisterne via den høje grad af inklusion i ordinære klasser er blevet øvede i at indgå i samarbejde med normalkursister og derfor kunne forvente en mindre grad af praksischok. Evalueringen viser dog også, at graden af samarbejdskompetencer afhænger meget af kursisternes faglige standpunkt, således at de fagligt dygtige kursister har indgået ligeværdigt i gruppearbejde, mens de mindre dygtige har haft vanskeligere ved det.

Der er endnu meget begrænset viden om kursisternes overgang til videregående uddannelse, da første årgang først lige er dimitteret. Foreløbige tilbagemeldinger fra kursister viser, at to af kursisterne har planer om at søge tekniske erhvervsakademiuddannelser, og to andre planlægger at tage gymnasial supplerende for at kvalificere sig til blandt andet den naturvidenskabelige bacheloruddannelse. Uddannelsesvalget afspejler også de fag, som kursisterne har positive faglige erfaringer med på hf-uddannelsen. Skolen har som et særligt tiltag etableret en brobygning med University College Nordjylland, hvilket også afspejler sig i to af kursisternes studievalg. Det er håbet, at samarbejdet mellem skolens mentor og UCN's mentorer vil bidrage til at lette kursisternes overgang. Samtidig er det dog væsentligt, at skolen indsamler erfaringer om, hvor kursisterne er gået hen, og skaber kontakter til andre videregående uddannelser, således at kursisternes valgmuligheder ikke trækkes i et særligt spor, men bredes ud. I den sammenhæng kan skolen med fordel drage nytte af den viden og de erfaringer, som Høje-Taastrup Gymnasium har opnået med, hvilke institutioner og miljøer der er særlig fordelagtige for elever med Asperger.

5 Særlige pædagogiske tiltag

Dette kapitel beskæftiger sig med de særlige pædagogiske tiltag, som skolen har gjort for at understøtte kursisternes gennemførelse og målopfyldelse. Vi stiller først skarpt på skolens indsats med hensyn til skriftlighed (afsnit 5.1). Derefter har vi fokus på skolens tiltag med hensyn til skriftligt og fysisk fravær (5.2). Efterfølgende belyser vi den eksterne mentorordning, med særligt fokus på ændringer i forhold til første år, idet mentorfunktionen allerede blev behandlet i devalueringen (afsnit 5.3). Endelig belyser vi i slutningen af kapitlet (afsnit 5.4), hvordan skolen har skabt et tættere samarbejde mellem skole og forældre for at støtte kursisterne i deres gennemførelse.

De obligatoriske lektietimer er et andet vigtigt pædagogisk tiltag, som blev indgående behandlet i devalueringen. Vi vil derfor ikke gentage dette i slutevalueringen, men inddrage dette som et vigtigt element i skolens samlede pædagogiske indsats for at støtte kursisterne i deres særlige udfordringer.

5.1 Indsats for skriftlighed

Ifølge hf-bekendtgørelsen skal der arbejdes løbende med kursisternes skriftlige studieforberedende kompetencer, så kursisterne har opnået kompetencer, der kan anvendes i forbindelse med den store skriftlige opgave. Som led i opbygningen af kursisternes skriftlige studiekompetencer skal der særligt inden for dansk og KST arbejdes løbende med kursisternes kompetencer.

Devalueringsrapporten beskæftigede sig indgående med de særlige pædagogiske tiltag over for målgruppen – herunder de obligatoriske lektietimer. Særligt synopsis beskrev lærerne som en udfordring efter 1. hf, og det har derfor været vigtig at undersøge, hvordan det er gået kursisterne med den store skriftlige opgave og KST-opgaven i 2. hf. Med hf-reformen stilles der større krav til kursisterne om tværfaglighed og selvstændighed, ligesom der stilles større krav til kursisternes skriftlighed. Vi fokuserer derfor særligt på, hvordan det er gået kursisterne i forhold til disse elementer.

Ledelsen vurderer, at der overordnet er sket en stor udvikling med kursisterne, og at det skete ved den større skriftlige opgave. Et vendepunkt og en god oplevelse for kursisterne, siger ledelsen. Lærerne er dog mere skeptiske og sætter spørgsmålstejn ved, om kursisterne har opnået den nødvendige selvstændighed.

Ifølge interview med lærerne oplever de, at det har været et stort arbejde, at arbejde med kursisternes skriftlighed. Skolen har arbejdet med skriftligheden i forhold til på første år i danskfaget og med synopsis til naturvidenskabelige faggruppe samt på andet år i forbindelse med synopsis, eksamensprojektet og den store skriftlige opgave. I forhold til KST har der løbende været arbejdet med at få styr på synopsis, som efterfølgende skulle fremlægges. Der har været fokus på at repetere krav til synopsis, formålet, hvad der skulle indgå, og hvilke tekster der skulle indgå.

Ifølge lærer og ledelse har det krævet en stor indsats at udvikle de skriftlige kompetencer hos kursisterne. Det er svært for kursisterne at holde fokus igennem en skriveproces, strukturere tid og produkt, ligesom der har været problemer med stort skriftligt fravær. I hvor høj grad kursisterne har udviklet deres skriftlige kompetencer, er forskelligt. For nogle har det være en succes, og for andre har indsatsen ikke båret frugt, idet der har været en udfordring med skriftligt fravær, som har haft betydning for særligt én af kursisterne i forbindelse med at opøve skriftlige kompetencer.

De skriftlige prøvekarakterer (se næste kapitel) viser dog, at kursisterne har klaret sig pænt i de skriftlige prøver og i den større skriftlige opgave. Således har de i dansk et pænt gennemsnit i forhold til sammenlignelige klasser, et fag, som kursisterne ifølge lærerne ellers havde svært ved. Ifølge skolen er dette dog også resultatet af en særlig indsats i forbindelse med de større opgaver. Fordi flere af kursisterne havde det vanskeligt, fandt skolen det nødvendigt at yde meget støtte til kursisterne i denne proces, og skolen fandt det også nødvendigt at supplere lærerressourcerne med ekstra støttepersoner i skriveperioden.

Skolen valgte en særlig støttemodel, hvor både studievejleder og ledelsesrepræsentanten indgik i samarbejde og bidrog med ideer til etableringen af disse tiltag. Modellen er karakteriseret ved tre elementer:

- a. En detaljeret arbejdseddell og ekstra vejledning fra faglærere. I selvevalueringen beskrives dette på følgende måde:

"Faglærerne udarbejdede en meget detaljeret arbejdseddell – både i forhold til dagsprogram, således der kom struktur på dagene, hvor der skulle skrives, og i forhold til, hvad der egentlig skulle skrives i opgaven. Hjælp således med at tolke opgaveformuleringen." (Selvevaluering 2012).

- b. Obligatorisk skriveværksted. Kursisterne skulle i skriveugen være på skolen fra 8-14 og kunne her få hjælp fra studentermedhjælpere.

- c. Særlig studenterstøtte. I selvevalueringen beskrives deres rolle på følgende måde:

"2 ældre studerende fungerede som sparringspartnere, således at kursisterne havde nogle at diskutere med, fx opgaveformulering, hvad står der i denne tekst, sætningsstruktur, stavfejl mv. De skulle således udfylde den rolle, som mange forældre/større søskende har i hjemmet hos neurotypiske unge."

Kursisterne blev rådet til kun at skrive i et fag, og det fremgår af kursisternes eksamensbevis, at henholdsvis historie og matematik udgør de to fag, som kursisterne har udarbejdet deres SSO inden for.

Som et særligt element har skolen valgt at bruge to studentermedhjælpere til at støtte kursisterne. Begrundelsen for valget af denne model er ifølge ledelsen at modellen skal afspejle 'forældrestøtte' og give kursisterne den støtte, som forældre kunne yde derhjemme. Ifølge ledelsen har ASF-kursisterne været glade for ordningen og arbejdet målrettet. En enkelt elev måtte der ringes efter i et par dage, før denne dukkede op, og vedkommende fik som den eneste en dårlig karakter. Ifølge kursisterne selv opleves studentermedhjælperne som et godt supplement, fordi de er mere i 'øjnehøjde' aldersmæssigt.

Fagligt set har skolens indsats med hensyn til skriftlighed båret frugt, når vi ser på kursisternes faglige målopfyldelse. Men selvom kursisterne har fået pæne karakterer til de skriftlige eksaminer, sætter lærerne alligevel spørgsmålstegn ved, om kursisterne er studieparate, ligesom de tilkendegiver, at kursisterne ikke ville have kunnet gennemføre uden de særlige støtteforanstaltninger. I interview fremgår det, at lærerne kan være i tvivl om, hvorvidt kursisterne har fået reelle håndteringsstrategier til selvstændigt at udarbejde større skriftlige opgaver på de videregående uddannelser. Kursisterne vil ikke kunne forvente at få samme omfang af støtte, som de har fået på ASF-uddannelsen, og der er en bekymring om, hvorvidt kursisterne vil kunne klare sig uden støtte, og særligt om, hvorvidt de er bevidste om den særlige støtte, de har fået i ASF-klassen, og om kursisterne er bevidste om, hvilken støtte og hvilke redskaber de skal anvende fremadrettet eller efterspørge i deres videre uddannelsesforløb.

Det er en problematik, som også blev rejst i evalueringen af stx-forsøgene, at skolerne konstant må søge den rette balance mellem støtte til kursisterne og udvikling af kursisternes kompetencer. Det er et grundlæggende dilemma, at netop selvstændighed og abstraktionsevne er typiske udfordringer for unge med ASF, samtidig med at det er helt centrale elementer i den studiekompetence, som kursisterne forventes at udvikle på hf.

5.2 Indsats for reducere af skriftligt og fysisk fravær

Af selvevalueringen fremgår det, at skolen har iværksat en strategi for "hurtig indsats" og derudover styrket tredelingen mellem kursisten, mentoren og hjemmet. Den hurtige indsats og det styrkede samarbejde med hjemmet skal sikre, at fysisk fravær bliver stoppet så hurtigt som muligt. I selvevalueringen beskriver skolen, at ASF-kursisterne generelt ikke har et stort fysisk fravær, dog er der 1-2 kursister, der holdes ekstra øje med. Her ringer mentor eller den uddannelsesansvarlige leder til kursisten, så snart denne er fraværende. Har kursisten fravær over en længere periode, så indkalder skolen kursisten til møde, hvor forældre/værge altid inviteres med. På mødet udarbejdes en handleplan for, hvilken konkret indsats der skal iværksættes, hvorefter studievejleder og ledelsesrepræsentant også indgår i opfølgningen.

Ligeledes fremgår det af selvevalueringen, at skolen arbejder på at begrænse det skriftlige fravær gennem udarbejdelse af lektie- og afleveringsplaner. Mentor og ASF-kursisterne afholder individuelle ugentlige samtaler, og her kan mentor og kursisten lave lektie- og afleveringsplaner i tilfælde af for stort skriftligt fravær. Desuden sendes lektieplanen i nogle tilfælde også til forældrene. Fra et kursistperspektiv er erfaringerne med lektie- og afleveringsplaner gode, og kursisterne mener, at det afhjælper stress i forbindelse med afleveringerne, at de laver en aftale og taler det igennem med mentor.

Mentor vurderer, at handleplansindsatsen har haft en positiv effekt på det fysiske fravær på kort sigt, mens de langsigtede erfaringer med indsatsen endnu er begrænsede. Mentor understreger samarbejdet med hjemmet samt udarbejdelsen af handleplaner som væsentlige faktorer. Derudover beskriver mentor, at de ugentlige samtaler med kursisterne er væsentlige for at kunne følge hurtigt op på det skriftlige fravær. Det er vigtigt for mentor med en hurtig indsats i form af lektie- og afleveringsplaner, så det ikke bliver uoverskueligt for kursisten at komme tilbage på rette spor igen.

Interview med lærerne tyder dog på, at indsatsen ikke opleves som tilstrækkelig til at sikre målopfyldelse. Faglærerne og valgfagslærerne udtrykker, at de savner en klar politik for håndtering af skriftligt og fysisk fravær som ramme for deres arbejde. Lærerne fortæller, at de oplever at kunne have presset ASF-kursisterne til mere, hvis de havde haft tydeligere konsekvenser og sanktionsmuligheder. Lærerne oplever ikke, at det nye tiltag med afleveringsplaner virker, og de synes, det er svært at finde en alternativ løsning. Således beskriver faglærerne, at i de tilfælde, hvor lærerne har strammet op og været mere konsekvente i klassen, så har det virket. Omvendt udtrykker valgfagslærerne, at det ikke er deres rolle at have styr på fravær, selvom de oplever, at den nuværende håndtering af fravær ikke kan ses på de faglige resultater. Valgfagslærerne timeregistrerer, men derudover vurderer valgfagslærerne, at andre må tage hånd om fysisk og skriftligt fravær. Det var således også tydeligt, at det var en generel problematik på skolen, som lærerne oplevede, men at denne problematik forstærkes i ASF-klassen, hvor man i højere grad er i 'gråzonen' mellem konsekvens og støtte og derfor i høj grad har brug for klare retningslinjer og opbakning fra ledelsen.

Forskellen i opfattelsen af indsatsens virkning afspejler således også, at skolen skal finde (og arbejde på at finde) en balance mellem et 'proces'-perspektiv for at reducere kursisternes stress og give dem håndteringsstrategier i forbindelse med lektier og afleveringer og på den anden et mere 'resultatorienteret' perspektiv, hvor lærerne skal sikre målopfyldelse med hensyn til de studieforberedende krav.

5.3 Mentorordningen

Den eksterne mentorordning blev behandlet indgående i devalueringen, hvor både kursister, lærere, forældre og ledelse vurderede den eksterne mentorordning meget positivt. Af selvevalueringen samt det kvalitative materiale fremgår det, at kursister, lærere, forældre og ledelse fortsat mener, at mentor er en stor hjælp. Mentor spiller stadig en stor rolle i samarbejdet med kursister, lærere, forældre og den uddannelsesansvarlige leder. Således fungerer mentor som bindeled i forskellige konstellationer, f.eks. mellem kursister og lærere, mellem kursister og den uddannelsesansvarlige leder samt mellem skolen og hjemmet. I den forbindelse følger en række ugentlige opgaver. Ud over at følge op på det fysiske og skriftlige fravær udarbejder mentor ugentlige refe-

rater til lærerne af møderne med ASF-kursisterne, koordinerer og samler op på de enkelte ASF-kursister med den uddannelsesansvarlige leder samt håndterer og vurderer de af ASF-kursisternes personlige problemstillinger, der har betydning for kursisternes trivsel.

Med hensyn til den sidstnævnte opgave, som relaterer sig til kursisternes trivsel og personlige udfordringer, har mentor mulighed for at henvise kursisterne til psykologsamtaler. Af interviewet med mentor fremgår det, at to kursister er blevet henvist til psykologsamtaler det seneste år. Delevalueringen pegede dog på, at det er svært at vurdere, hvornår det er nødvendigt at inddrage en psykolog. Begrundelsen er, at mange af kursisterne er trætte af de mange behandlere. Derfor anbefalede EVA i delevalueringen, at skolen i samarbejde med Autismecenter Nord-Bo udarbejder vejledende kriterier for, hvornår psykologbistand kan indhentes. Interviewet med mentor peger på, at der ikke er udarbejdet en strategi for psykologinddragelse. Således beskriver mentor, at der indhentes psykologbistand, hvis den uddannelsesansvarlige leder og mentor finder det relevant. Mentor vurderer, at psykologsamtalerne med de to kursister har været frugtbare, i og med at kursisterne stadig er tilknyttet uddannelsen. På den anden side er mentor dog i tvivl om, hvor stort behovet for psykologbistand egentlig var.

Samlet set har skolen udvidet sit tilbud til kursisterne, således at skolen i to tilfælde har inddraget psykologbistand, hvilket har haft en positiv virkning. Det er værd at notere, at skolen dog søger en balance med hensyn til, hvornår denne ekspertise er nødvendig i forhold til eventuelle tidligere 'behandler'-oplevelser, kursisterne har haft.

5.4 Forældresamarbejde

Interviewet med forældrene til kursisterne på forsøgsårgangen peger på, at forældrene ikke har oplevet et tæt forældresamarbejde. Skolen har dog på de efterfølgende årgange lavet en model for tættere forældresamarbejde. Således fremgår det af selvevalueringen samt interviewet med mentor, at skolen har lavet en model for tættere samarbejde i form af et skema og en handleplan. Skolen inddrager forældre efter aftale med kursisterne, når skolen finder det relevant. Her indkaldes forældrene og kursisten til et møde på skolen, hvor mentor, kursisten og forældrene udarbejder en handleplan for relevante indsatsområder. En del af handleplanen er et skema med kostvaner, søvn mønstre, fritidsinteresser, lektielæsning, opgaveaflevering, aktivitet i timerne samt brug af computer i undervisningen og hjemmet. Alt efter behov bliver der på mødet sat navne på de personer, som skal hjælpe kursisten med den specifikke indsats. Det kan for eksempel være forældre, mentor, lærere, studievejleder eller den uddannelsesansvarlige leder. Lærerne modtager også handleplanen.

Derudover har skolen indført forældremøder, som klasseteamet tager initiativ til. Skolen har afholdt forældremøde på forsøgsklassens andet uddannelsesår samt den efterfølgende årgang. Af fokusgruppeinterviewet med faglærerne fremgår det, at forældremøderne er en succes. Lærerne fortæller, at det er givende at se og møde forældrene til ASF-kursisterne. Lærerne får et større indblik i kursisterne og får et bedre kendskab til de enkelte kursisters udfordringer og behov. Hvad angår den løbende daglige kontakt til forældrene, oplever lærerne dog, at de ikke har behov for det. Lærerne er tilfredse med, at mentor varetager det tætte forældresamarbejde i hverdagen. Mentor bekræfter da også det billede i interviewet. Mentor beskriver, at det ikke er traditionel gymnasiekultur med et stærkt forældresamarbejde. Derfor har han som mentor påtaget sig opgaven med at tage sig af forældresamarbejdet.

Af interviewet med forældrene fremgår det, at forældrene stadig er meget tilfredse med samarbejdet med mentor. Samtidig peger det også på, at forældrenes samarbejde med mentor varierer meget fra kursist til kursist. Nogle har haft meget kontakt til mentor, andre har næsten ikke haft kontakt til mentor. Graden af forældresamarbejde skyldes forskellige faktorer som for eksempel geografisk afstand eller kursistens ønske om ikke at indblande forældrene. Samlet set oplever forældrene derfor, at både kursisternes og forældrenes forskellige behov for forældresamarbejde tilgodeses af skolen.

Af selvevalueringen fremgår det, at modellen for tættere samarbejde har været frugtbar. Således beskriver mentor, at udarbejdelsen af handleplaner og den tætte dialog med forældrene er et

godt redskab til at komme videre fra vanskelige problemstillinger, for eksempel vedrørende fysisk fravær. Derudover er det tættere forældresamarbejde positivt, set i lyset af Paderup Gymnasiums og Høje-Taastrup Gymnasiums erfaringer med et tæt forældresamarbejde, hvor forældresamarbejdet bidrog til at øge den generelle trivsel i asperger-klasserne.

5.5 Opsamling

Kursister og forældre peger på, at lærerens store indsats, de særlige fysiske rammer og den eksterne mentorordning har haft en stor betydning for, at kursisterne har kunnet gennemføre hf-uddannelsen og har fået vendt meget negative skoleoplevelser til en styrket faglig og personlig udvikling. Derudover vurderer lærerne, at den særlige pædagogiske indsats i forhold til obligatorisk lektielæsning og støtte til skriftlige opgaver har været nødvendig for at sikre målopfyldelse.

Eksamensresultaterne viser, at lærernes og mentors indsats fagligt set har båret frugt, og at kursisterne også har klaret sig godt skriftligt. De gode skriftlige resultater må ses som et resultat af, at Aalborg Katedralskole især på andet år har ydet en betydelig pædagogisk indsats for at støtte kursisterne i at udvikle skriftlige kompetencer. Hovedparten af kursisterne har haft svært ved at lave lektier derhjemme og aflevere skriftlige opgaver samt at strukturere større opgaver og holde fokus. Lærer og ledelse vurderer, at etablering af obligatoriske lektielæsningsmoduler samt ekstra støtte og 'skriveværksted' på skolen ved større skriftlige opgaver har hjulpet kursisterne igennem.

Det er imidlertid et spørgsmål, om man har fundet den rette balance mellem støtte og udvikling af selvstændighed. Lærerne er bekymrede for, om samtlige kursister har udviklet tilstrækkelige selvstændige strategier til at kunne klare sig på en videregående uddannelse uden særlig støtte. Det er et grundlæggende dilemma, at netop selvstændighed og abstraktionsevne er typiske udfordringer for unge med ASF, samtidig med at det er helt centrale elementer i den studiekompetence, som kursisterne forventes at udvikle på hf. Det vil derfor være vigtigt at følge kursisters videre forløb på videregående uddannelse, hvor kravene til selvstændighed er høje, og kursisterne i højere grad vil blive overladt til sig selv i forhold til lektielæsning og udarbejdelse af større skriftlige opgaver, for at kunne vurdere, i hvilken grad kursisterne har udviklet reel studiekompetence.

Også den eksterne mentormodel vurderer kursisterne som en afgørende faktor for deres gennemførelse og for deres faglige og personlige udvikling. Den eksterne mentormodel i form af en mentor med særlig ekspertise inden for autismespektrumforstyrrelser blev fremhævet som en succesfuld støtteforanstaltning allerede i delevalueringen. Evalueringen viser, at mentor også har haft en vigtig rolle i 2. hf med hensyn til at facilitere og formidle viden mellem lærer, hjem og kursist, sådan at årsager til fx fravær har kunnet identificeres og en pædagogisk intervention har kunnet etableres.

Med hensyn til forældresamarbejde på første forsøgsårgang viser interviewet med forældrene, at forældrene ikke har oplevet noget tæt forældresamarbejde. Det er derfor positivt, at skolen på de efterfølgende årgange har lavet en model for tættere forældresamarbejde. Selvom det kan være vanskeligt at etablere et forældresamarbejde, da kursistgruppen typisk er ældre end stx-elever, viser erfaringerne fra Paderup Gymnasium og Høje-Taastrup Gymnasium, at det øgede forældresamarbejde har bidraget til at øge den generelle trivsel og elevernes indbyrdes sociale relationer i asperger-klasserne, samt at det er muligt at lave en hurtig indsats i forhold til eventuelt fravær og manglende afleveringer.

6 Inklusion

I dette kapitel sætter vi fokus på inklusion. Kursisterne indgår på andet år i meget høj grad i ordinær undervisning, idet de har samme valgfagsmuligheder som de andre hf-kursister. I forhold til valgfrihed med hensyn til valgfag og en dermed større andel af ordinær undervisning adskiller forsøgsordningen sig fra forsøgene på Høje-Taastrup Gymnasium og Paderup Gymnasium, hvor der var en mindre grad af inklusion. I dette kapitel ser vi nærmere på forsøgsuddannelsen som en anden type inklusionsmodel på det gymnasiale område, herunder hvilke erfaringer skolen og kursisterne har gjort sig med deltagelse i almenundervisning.

Først viser vi ASF-kursisternes valg af valgfag, og hvilke erfaringer lærere og kursister har gjort sig med deltagelsen i almenundervisningen i valgfagene (afsnit 6.1). Derefter ser vi på kursisternes deltagelse i skolens generelle liv (afsnit 6.2).

6.1 Deltagelse i almenundervisning

I forsøgsordningen for hf-klassen har kursisterne haft samme valgmuligheder i forhold til valgfag på hf-forsøgsuddannelsen og har derfor i forhold til valgfag på 1. og 2. hf indgået i almen undervisning. Skolen har valgt, at kursisterne skal have valgfagene sammen med skolens øvrige kursister, og at kursisterne skal vælge efter interesse. Der er således ikke nogen anbefalinger om, hvad der er 'mere ASF-egnede' fag, eller om, at kursisterne skal søge valgfag af mindre størrelse eller med andre ASF-kursister. Ifølge mentor er det vigtigste i forhold til ASF-kursisternes gennemførelse, at de vælger fag, de er motiverede for.

Tabel 7 viser, hvilke valgfag ASF-kursisterne har valgt.

Tabel 7
Valgfag i forsøgsklassen

Valgfag	Antal kursister
Kemi B	2
Matematik B	4
Idræt B	1
Billedkunst C	1
Naturgeografi B	2
Informationsteknologi C	1
Samfundsfag B	1
Mediefag C	1

Kilde: Aalborg Katedralskole

Af tabel 7 fremgår det, at der er spredning i ASF-kursisternes valg af valgfag. Dog er der en tendens til, at ASF-kursisterne har valgt valgfag inden for den naturvidenskabelige faggruppe. Således har fire kursister valgt matematik, to kursister har valgt kemi, og to kursister har valgt naturgeografi. Det er også de hold, hvor der er flere end én ASF-kursist, mens valgfag som mediefag, samfundsfag, billedkunst, idræt og informationsteknologi kun har én ASF-kursist.

Fra både ledelses-, lærer- og kursistperspektiv fremgår det, at erfaringerne med ASF-kursisternes deltagelse i valgfagene overordnet er positive, men at der også er nogle strukturelle udfordringer.

Af interviewet med ASF-kursisterne fremgår det, at der er en entydig positiv oplevelse med valgfagsholdene. Ingen af kursisterne fortæller om direkte negative oplevelser, og en af kursisterne fremhæver et valgfag (naturgeografi) som det bedste fag. Der er dog kursister, som giver udtryk for, at gruppearbejdet på valgfagsholdene har været en udfordring. Dette modsiges dog af interviewet med valgfagslærerne, som oplever, at gruppearbejdet overordnet er gået godt, også i forhold til, hvad de havde forventet af denne kursistgruppe. Dog vil én valgfagslærer være mere styrende i fremtiden, når grupperne skal sammensættes, således at ASF-kursisten i højere grad inkluderes på holdet.

Af interviewene med ASF-kursisterne fremgår det også, at kursisterne er meget begejstrede for lærerne. Kursisterne giver udtryk for, at lærerne på både stamfag og valgfag er gode. Kursisterne beskriver lærerne som hjælpsomme, opmærksomme og åbne. Ligeledes oplever kursisterne, at lærerne har givet sig tid til den enkelte kursist.

Også interviewet med valgfagslærerne peger på, at det har været en god oplevelse at have ASF-kursister på valgfagsholdene. De strukturelle forskelle i form af holdstørrelse og holdsammensætning samt kursisters forskellige faglige udgangspunkter indvirker dog på, i hvor høj grad valgfagslærerne oplever, at det lykkes at inkludere ASF-kursisten samt at opnå den ønskede målopfyldelse. Af interviewet med valgfagslærerne fremgår det, at i de situationer, hvor det lykkes at inkludere ASF-kursisten, er det et lille valgfagshold, en homogen kursistgruppe og/eller en ASF-kursist med gode faglige forudsætninger. Ligeledes er det i de situationer, hvor det ikke lykkes at inkludere ASF-kursisten, et stort valgfagshold, en heterogen kursistgruppe og/eller en ASF-kursist med mindre gode faglige forudsætninger. Samlet set vurderer lærerne dog, at det, om inklusionen er mere eller mindre succesfuld, især afhænger af kursistens faglige niveau. I de tilfælde, hvor det er meget fagligt dygtige kursister, har kursisten været med til at løfte det faglige niveau generelt i klassen og har spillet godt sammen med de andre kursister. Omvendt er det lykkedes mindre godt med ASF-kursister med et lavt fagligt niveau, fordi det så også har været en udfordring i tilstrækkelig grad at kunne inkludere kursisten fagligt på grund af fysisk og skriftligt fravær.

Selv om der overordnet blandt både lærere og kursister er tilfredshed med deltagelse i den almen undervisning, fremstår der dog også nogle udfordringer. For det første lader inklusionen til at være vanskelig på store hold og på hold, hvor der i forvejen er en meget heterogen elevgruppe, fx med flere niveauer og elever/kursister fra både stx- og hf-klasser. Dette gør den samlede undervisningsopgave for læreren vanskelig og dermed også det at have det ekstra fokus på en ASF-kursists behov for støtte. For det andet er det en udfordring i forhold til inklusion af ASF-kursisterne, at valgfagslærerne ikke klædes tilstrækkeligt på, og at de oplever at stå alene med udfordringen. Det drejer sig om to forhold. Det ene forhold knytter sig til, at ikke alle valgfagslærere har fået tilbud om deltagelse i kurset og derfor ikke har fået den samme viden om kursistgruppen og den samme mulighed for at erfaringsudveksle som faglærerne (behandles i kap. 7). Det andet forhold knytter sig til den manglende informationsplan til lærerne (jf. kap. 3) og den manglende informationsstrategi i forhold til andre kursister (behandles i næste afsnit). Af interviewet med valgfagslærerne fremgår det, at valgfagslærerne efterlyser mere information om de enkelte ASF-kursister og retningslinjer for, hvordan de inkluderer ASF-kursisterne på valgfagsholdene, samt at de savner erfaringsudveksling. Valgfagslærerne giver i interviewet udtryk for, at de er i tvivl om, hvor grænsen går mellem at tage hensyn til ASF-kursisternes enkelte behov og at behandle dem på lige fod med skolens øvrige kursister.

Information til andre kursister

Valgfagslærerne oplever således en konkret inklusionsudfordring, fordi der ikke er en konkret informationsstrategi på skolen. Denne problematik blev også nævnt i devalueringen, som anbefalede, at skolen skulle udarbejde en samlet strategi for, hvordan informationer om forsøgsordningen og ASF spredes til andre kursister på uddannelsen.

Ifølge ledelsen er det en udfordring at finde balancen mellem at mystificere (for lidt information) og stigmatisere (for meget information). Det er stadig skolens holdning, at ASF-klassen ikke skal udstilles. Den uddannelsesansvarlige leder fortæller derfor, at ledelsen ikke ekstraordinært informerer andre om ASF-klassen. Af interviewet med klasseteamet fremgår det, at skolen informerer

om ASF-klassen på introdagen, så det indgår som en naturlig information om skolens profil. Dog understreger klasseteamet samtidig, at det er valgfagslærerne, der har den særlige udfordring i forhold til information til andre kursister.

I interviewet med andre kursister i forbindelse med devalueringen fremgik det, at de andre kursister gerne ville have haft mere information om ASF-klassen, men at de samtidig var forstående i forhold til udstillingsproblematikken. ASF-kursisterne selv er delte i deres mening om, hvorvidt de foretrækker, at de øvrige kursister ved noget om dem selv, eller ej. På den ene side udtrykker nogle af ASF-kursisterne, at de foretrækker, at de andre kursister ikke ved noget. Begrundelsen her er, at kursisterne vil bedømmes på deres faglige kompetencer i stedet for deres tilhørsforhold til ASF-klassen. På den anden side udtrykker andre derimod, at de ønsker, at de andre kursister har lidt viden om dem selv, men ikke for meget. Begrundelse her er, at det i nogle tilfælde kan lette gruppearbejdet.

ASF-kursisternes delte holdninger skal også ses i lyset af valgfagslærernes forskellige måder at håndtere informationsproblematikken på. Af interviewet med valgfagslærerne fremgår det nemlig, at det varierer fra lærer til lærer samt fra hold til hold, hvor meget og hvordan valgfagslærerne informerer om ASF-kursisterne, hvilket også hænger sammen med den manglende informationsstrategi. Valgfagslærerne vurderer, at det kommer an på kursisten, faget, arbejdsformen mv. Samlet set står valgfagslærerne derfor med den udfordring, at ASF-kursisterne på den ene side ønsker ingen eller kun lidt information til de øvrige kursister, og på den anden side ønsker de øvrige kursister mere viden om ASF-kursisterne. Ligeledes står valgfagslærerne med den udfordring, at de kan have svært ved at forklare over for andre kursister, hvorfor de forskelsbehandler på valgfagsholdene, i og med at de i nogle tilfælde må tage hensyn til ASF-kursisternes behov.

6.2 Deltagelse i skolens sociale liv

ASF-kursisterne har mulighed for at indgå i sociale sammenhænge uden for klassen på lige fod med skolens øvrige kursister. Skolen spørger altid ASF-kursisterne, om de vil deltage i skolens sociale fællesarrangementer som f.eks. idrætsdag og skolefester. Ligeledes har to ASF-kursister været aktive i elevrådet, og af selvevalueringen fremgår det, at ASF-klassen også er blevet inddraget i planlægningen af afgangsklassernes sidste skoledag.

Hvad angår klassens sociale liv, er det begrænset, hvor meget klassen laver sammen socialt, men der er ifølge klasseteamet sket mindre forbedringer på 2. hf i forhold til 1. hf. Klasseteamet har fx taget ASF-klassen med på udflugt, spillet spil og lavet konkurrencer, hvilket kursisterne gav udtryk for var sjovt. I forbindelse med devalueringen var det begrænsede sociale liv i klassen også en problematik, som ifølge både lærere og kursister skyldtes, at ASF-kursisterne sociale behov varierede meget. Af interviewet med kursisterne og klasseteamet fremgår det, at det sociale behov stadig varierer fra kursist til kursist. Klasseteamet fortæller, at ASF-klassen er en lille og heterogen gruppe med forskellige interesser for samvær. Samtidig har lærerne oplevet, at kursisterne gerne vil have en pause fra det sociale efter deltagelse på valghold. Således beskriver lærerne, at dansk og engelsk har været åndehuller, når ASF-kursisterne er kommet tilbage fra valgfagene. Indsatsen på det sociale område har derfor været begrænset. Klasseteamet har i stedet prioriteret, at alle har én god ven. Dette er blevet understøttet, ved at mentor også har haft fokus på kursisternes interne sociale relationer i sine samtaler med kursisterne.

Skolen har på de efterfølgende årgange forbedret arbejdet med den sociale trivsel i ASF-klassen, hvilket også er lykkedes i kraft af klassernes større størrelse. Derudover har erfaringsudvekslingsmødet med Paderup Gymnasium givet anledning til, at skolen i år overvejer at arrangere en studietur for ASF-klassen.

6.3 Opsamling

Overordnet er der positive erfaringer med inklusion på valgfagsholdene hos både valgfagslærere og kursister, hvilket også betyder, at kursisterne i højere grad vænner sig til den læringssituation, de vil opleve på de videregående uddannelser, hvilket mindsker et eventuelt praksischock.

De strukturelle forskelle i form af holdstørrelse og holdsammensætning samt kursisternes forskellige faglige udgangspunkter indvirker dog på, i hvor høj grad valgfagslærerne oplever, at det lykkes at inkludere ASF-kursisten samt at opnå den ønskede målopfyldelse. Samlet set vurderer lærerne dog, at det, om inklusionen er mere eller mindre succesfuld, især afhænger af kursistens faglige niveau. I det tilfælde, hvor det er meget fagligt dygtige kursister, har kursisten været med til at løfte det faglige niveau generelt i klassen og har spillet godt sammen med de andre kursister. Omvendt er det lykkedes mindre godt med ASF-kursister med et lavt fagligt niveau, fordi det så også har været en udfordring i tilstrækkelig grad at kunne inkludere kursisten fagligt på grund af fysisk og skriftligt fravær.

Selvom der overordnet er tilfredshed blandt både lærere og kursister med deltagelse i almen undervisning, er der dog også nogle udfordringer. For det første lader inklusionen til at være vanskelig på store hold og på hold, hvor der i forvejen er en meget heterogen elevgruppe, fx med flere niveauer og elever/kursister fra både stx- og hf-klasser. Dette gør den samlede undervisningsopgave for læreren vanskelig og dermed også det at have det ekstra fokus på en ASF-kursists behov for støtte. For det andet er det en udfordring i forhold til inklusion af ASF-kursisterne, at valgfagslærerne ikke klædes tilstrækkeligt på, og at de oplever at stå alene med udfordringen.

Når kursisterne overordnet klarer sig godt ved at blive inkluderet i ordinær undervisning, kan det være nærliggende at konkludere, at de vil kunne klare et helt ordinært forløb. Interview med kursisterne viser dog, at det kræver en del energi af kursisterne at være socialt inkluderet på valgfagsholdene, og at det er nødvendigt for dem at have en 'social pause' i stamklassen og i det særlige hvilerum, hvor de kan samle kræfter. Ligeledes pegede det foregående kapitel på, at de særlige pædagogiske tiltag såsom ekstern mentor, obligatoriske lektietimer og særlig indsats i forhold til skriftlige opgaver af lærerne vurderes som nødvendige i forhold til at sikre kursisternes gennemførelse og målopfyldelse.

7 Lærernes kompetenceudvikling

Det kræver særlige kompetencer at undervise ASF-kursister, dette viste både devalueringen og erfaringerne fra stx-forsøgene på Paderup Gymnasium og Høje-Taastrup Gymnasium. I dette kapitel ser vi på, hvordan skolen har arbejdet med at forbedre lærernes kompetenceudvikling og erfaringsudvekslingsmuligheder på tre områder. De tre områder er kurset, klassemøder og samarbejdet med andre skoler.

Afsnit 7.1 belyser, hvordan skolen har udviklet kurset til lærere med ASF-kontakt, så det i højere grad sætter fokus på de enkelte ASF-kursister samt på erfaringsudveksling. Derefter ser vi i afsnit 7.2 på, hvordan skolerne har arbejdet med klassemøder som erfaringsudvekslingsforum. Endelig i 7.3 ser vi på vidensdeling og erfaringsudveksling med andre skoler.

7.1 Kurset

Skolen har siden devalueringen ændret kurset for lærere med kontakt til ASF-kursister, så det bl.a. i højere grad sætter fokus på udveksling af gode idéer og erfaringer mellem lærerne. Derudover fokuserer kurset på ASF-klassens konkrete ASF-kursister. Både ledelse, klasseteam og faglærere giver udtryk for, at kursusændringerne er meget positive, og at kurset nu bedre afspejler lærernes behov for erfaringsudveksling og tager afsæt i de konkrete udfordringer, som kursisterne har. En faglærer beskriver således, at kurserne før var meget ensformige og for generelle, hvor lærerne nu snakker mere konkret om de enkelte ASF-kursister på kurset.

Fra interviewet med valgfagslærerne fremstår et mere kritisk perspektiv på kurset. De valgfagslærere, der har haft mulighed for at deltage, savner noget specifikt målrettet til valgfagslærerne og de inklusionsudfordringer, de står over for. Således fortæller valgfagslærerne, at de er i tvivl om, hvad de må sige og ikke sige, hvad de må gøre, og hvor grænsen går, samt om, hvordan de forklarer forskelsbehandling og ASF-kursisters specielle behov.

Som tidligere beskrevet i rapporten har ikke alle valgfagslærere fået tilbudt deltagelse i kurset, og de oplever, at de mangler den fornødne viden om autismespektrumforstyrrelser og de enkelte kursisters udfordringer i forhold til tilrettelæggelse af deres undervisning, og de oplever at stå alene med undervisnings- og inklusionsudfordringen. Tilbud om kursus bør tydeliggøres overfor samtlige valgfagslærere med ASF-kursister, ligesom det kan overvejes at afholde et særligt erfaringsudvekslingsmøde for valgfagslærerne, efter at de har fået tildelt klasser og ved, hvem de konkrete kursister er.

7.2 Klassemøder

Af interviewet med faglærerne fremgår det, at klassemøderne udgør en vigtig del af lærernes kompetenceudvikling, og at lærerne oplever et stort udbytte af den erfaringsudveksling, der sker på klassemøderne. På klassemøderne udveksler faglærerne erfaringer, fortæller historier fra hinandens timer og snakker om de enkelte ASF-kursister. Faglærerne giver udtryk for, at det er rigtig vigtigt at kunne snakke sammen om ASF-kursisterne, sparre med hinanden og udveksle gode erfaringer. Ligesom klassemøderne medvirker til at afmystificere og afdramatisere arbejdet med ASF-kursister. En faglærer fortæller således, at de med første årgang var skræmte og nervøse for, om ASF-kursisterne kunne klare timerne og faglærernes forskellighed, fordi kurset havde fremhævet kursisters udfordringer og adfærd. Det stigende kendskab til ASF-kursisterne og udveksling af historier og erfaringer på klassemøderne har gjort dem mere rolige. Faglærerne har fundet

ud af, at ASF-kursisterne godt kan klare deres forskellighed, og at de ikke behøver at træde så varsomt.

Interviewet med faglærerne peger på, at selvom lærerne får større og større kendskab til og større erfaring med ASF-klassen, så er behovet for erfaringsudveksling stadig stort. Således fortæller en faglærer, at erfaring giver ro, men skolen må ikke tage for givet, at lærerne nu kan det. Begrundelsen er, at det nye optag er en anderledes gruppe, samt at de er flere på holdet (12 kursister). Det er vigtigt, at lærersamarbejdet fortsætter på samme niveau, og at erfaringsudveksling stadig prioriteres højt.

Det er klasseteamet, som arrangerer klassemøderne, og de andre faglærere fremhæver klasseteamets store indsats for at koordinere og erfaringsudveksle. Af interviewet med klasseteamet fremgår det, at klasseteamet har mødt lærergruppen, hvor de er, og arrangeret klassemøderne efter lærernes behov. Klasseteamet, der havde ansvaret for forsøgsklassen, bestod af to lærere. Begge lærere havde også en studievejlederfunktion på skolen, og den ene af teamlærerne var også studievejleder for ASF-klassen. På de efterfølgende årgange er det et nyt klasseteam, men det er personer, som tidligere har indgået som faglærere i klassemøderne, og dermed har både kendskab til og erfaring med ASF-klassens kursisttype. Interviewene tyder dog på, at der med fordel kan ske en mere formel og systematisk overlevering mellem ASF-klassens klasseteam, hvilket vil skabe kontinuitet samt bidrage til den samlede erfaringsopsamling omkring ASF-klasserne på skolen.

Valgfaglærerne deltager ikke i klassemøderne. Valgfaglærerne modtager referater fra mentors ugentlige møder med ASF-kursisterne, derudover kan de kun erfaringsudveksle uformelt på lærerværelset. Interviewet med valgfaglærerne peger dog på, at valgfaglærerne står med et lige så stort behov for erfaringsudveksling som faglærerne. Valgfaglærerne efterlyser mere information om de enkelte ASF-kursister samt om inklusionsdelen, jf. kap. 3 og kap. 5. Af interviewet med den uddannelsesansvarlige leder fremgår det, at ledelsen er opmærksom på det, og at skolen gerne vil afholde flere klassemøder, også med valgfaglærerne. Ligeledes vil skolen prøve at etablere en materialebank, hvor lærerne kan dele gode erfaringer.

7.3 Vidensdeling og erfaringsudveksling med andre skoler

Af selvevalueringen fremgår det, at skolens lærere og vejledere har deltaget i et erfaringsudvekslingsmøde på Paderup Gymnasium. Lærere og vejledere fra Midtbygns Gymnasium, Paderup Gymnasium og Aalborg Katedralskole deltog i mødet. På mødet blev der udvekslet erfaringer om bl.a. undervisning, mentorordning og eksamen. Interviewet med faglærerne peger på, at erfaringsudvekslingsmødet har været en succes. En faglærer beskriver, at det var interessant at høre om skolernes forskellige rammer og vilkår. Derudover har mødet også givet anledning til inspiration og nye idéer. Paderup Gymnasium har eksempelvis været på studietur med kursisterne, og det er noget, som faglærerne godt kunne tænke sig at gøre med ASF-klassen i år.

Der er således efterhånden flere institutioner – herunder også VUC – der gør sig erfaringer med gymnasial undervisning af kursister med autismespektrumforstyrrelser. Da det er et forholdsvist nyt felt, og der endnu er begrænset viden på området, er det derfor vigtigt, at skolen fortsætter med at prioritere og udbygge netværket med andre institutioner – også på lærerniveau, således at der nationalt opbygges en samlet viden om feltet – herunder hvordan kursisterne klarer sig på de videregående uddannelser.

7.4 Sammenfatning

Allerede i delevalueringen var der fokus på lærernes kompetenceudvikling. I forbindelse med første forsøgsår havde skolen fokus på, at lærerne med tilknytning til ASF-klassen blev efteruddannet for at kunne opfylde de særlige pædagogiske krav, som en klasse med ASF-kursister stiller. Sidenhen har skolen udviklet lærernes kompetenceudvikling samt sat fokus på erfaringsudveksling. Skolen har på andet uddannelsesår ændret kursusforløbet for lærere tilknyttet ASF-klassen, så det i højere grad fokuserer på de enkelte ASF-kursister samt giver rum for erfaringsudveksling. Derudover afholder klasseteamet klassemøder for faglærerne, hvor lærerne ligeledes kan erfa-

ringsudveksle. Lærernes daglige erfaringspraksis med ASF-kursisterne drøftes på klassemøderne og er således en vigtig del af lærernes kompetenceudvikling. Det er meget givende for lærerne, at de har et rum, hvor de kan dele oplevelser og sparre med hinanden.

Der er dog en problematik i forhold til valgfagslærernes kompetenceudvikling. Evalueringen peger på, at kurset ikke er målrettet de inklusionsproblematikker, valgfagslærerne står over for, og derudover har ikke alle valgfagslærere deltaget i kursusforløbet. Ligeledes peger evalueringen på, at valgfagslærerne ikke deltager på klassemøderne. Dette er problematisk, fordi valgfagslærerne har en central rolle på andet uddannelsesår, jf. kap. 5. Valgfagslærerne vurderer, at de står med et lige så stort behov for erfaringsudveksling som faglærerne, og at de mangler kompetencer i at håndtere de inklusionsudfordringer, de står med på valgfagsholdene. Valgfagslærerne oplever, at det manglende kendskab til ASF-kursisterne og deres specielle behov har betydning for inklusionsarbejdet.

Der er således et behov for større fokus på især valgfagslærernes kompetenceudvikling – et område, som ledelsen også er opmærksom på skal udvikles. Valgfagslærerne og ledelsen peger på, at kendskabet til ASF-kursisterne kunne øges, ved at valgfagslærerne deltager på klassemøderne, hvor erfaringer og gode idéer udveksles mellem lærerne. Valgfagslærernes deltagelse på klassemøder vil også kunne bidrage til at skabe fælles fodslag, således at ASF-kursisterne oplever konsensus omkring klassen og den enkelte kursist. Ligeledes vil en forbedring af kurset målrettet valgfagslærernes inklusionsudfordringer bidrage til at klæde valgfagslærerne bedre på og skabe klarere rammer for deres opgave.

På andet uddannelsesår har skolen haft gode erfaringer med at videndele og erfaringsudveksle med blandt andet Paderup Gymnasium. Dette er positivt, da der er behov for en samlet erfaringsudveksling og videnopsamling i forhold til gymnasial undervisning af elever og kursister med autismespektrumforstyrrelser. Ligesom skolen med fordel kan trække yderligere på erfaringerne fra Paderup Gymnasium og Høje-Taastrup Gymnasium om fx brug af viden fra brobygning i visitationsprocessen samt om tilrettelæggelse og videnopsamling om overgangen til videregående uddannelse.

Appendiks A

Projektbeskrivelse

På forsøgsbasis opretter Aalborg Katedralskole i august 2010 en toårig hf-uddannelse for unge med en diagnose inden for autismespektret. Forsøget er godkendt af Undervisningsministeriet, der også har bevilget tilskud via forsøgs- og udviklingsmidler til at dække merudgifter ved forsøget ud over det sædvanlige taxametertilskud.

Afdelingen for gymnasiale uddannelser i Undervisningsministeriet har bedt Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) om at gennemføre en ekstern evaluering af forsøget. Denne projektbeskrivelse gør rede for evalueringens formål, design og formidling. Den indeholder desuden en tidsplan og et budget.

Baggrund

Gennem de seneste årtier har der været stor bevågenhed om, hvordan unge med særlige behov skal komme godt gennem uddannelsessystemet. Internationalt har der været fokus på, at disse unge bliver inkluderet i normalundervisningen, og at læreprocesserne bliver tilrettelagt, så de tager hensyn til den enkelte elevs behov. Det er blandt andet udtrykt i den internationale Salamanca-erklæring fra 1994, som også Danmark har underskrevet, og senest i Lissabon-deklarationen, "Unge om inkluderende undervisning", som blev udarbejdet i EU-regi i 2007 af unge med særlige uddannelsesmæssige behov³. Regeringens målsætning om, at 95 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, støtter også intentionen om, at der skal gøres noget ekstra for at få unge med særlige behov gennem uddannelsessystemet.

Forsøget med en toårig hf-uddannelse på Aalborg Katedralskole kan ses som et forsøg på at give denne særlige gruppe af unge mulighed for at få en gymnasieuddannelse på lige fod med andre unge. Forsøget baserer sig bl.a. på erfaringer fra lignende forsøg på Høje-Taastrup Gymnasium og Paderup Gymnasium, hvor man i hhv. 2007 og 2008 oprettede forsøg med stx-uddannelser til unge med Aspergers syndrom. EVA har gennemført en delevaluering af disse forsøg efter 1. g og offentliggjort i 2011 en afsluttende evalueringsrapport.

Formålet med forsøget i Aalborg er at tilbyde målgruppen en gymnasial uddannelse, hvor indholdet, rammerne og eksamensbeviset svarer til det, deres jævnaldrende møder på en toårig hf-uddannelse. Skolens ansøgning lægger op til i nødvendigt omfang at anvende de muligheder for støtte m.m., der eksisterer i gældende lovstof. Det gælder støtte i prøve- og eksamenssituationer, herunder stor skriftlig opgave og eksamensprojekt, krav om tilstedeværelse ved afvikling af kurssistid til skriftligt arbejde og muligheden for evt. at fordele uddannelsestiden for enkelte kursister over tre år.

Herudover tilpasses uddannelsen den særlige målgruppe på følgende væsentlige punkter:

- Særlige fysiske rammer, herunder lokaleindretning
- Særligt introduktionsforløb
- Pædagogik, der tilpasses målgruppen. I den forbindelse gennemgår lærerne på holdet et kompetenceudviklingsforløb forud for forsøgets start
- Obligatorisk lektielæsning, herunder skriftligt arbejde

³ Salamanca-erklæringen blev udarbejdet i UNESCO-regi i 1994, hvor mere end 300 repræsentanter fra 92 lande og 25 internationale organisationer mødtes og blev enige om principper, politik og praksis for specialundervisningen. Lissabon-deklarationen blev udformet i EU-regi i 2007, hvor unge med særlige behov fra 29 lande blev enige om principper for blandt andet at sikre en succesfuld inkluderende undervisning.

- Særlige ressourcepersoner i form af en tilknyttet psykolog, tutorer blandt klassens lærere og eksterne mentorer.

Forsøget ligner på mange måder forsøgene fra Høje-Taastrup og Paderup, men adskiller sig også på en række punkter. Det gælder bl.a. det forhold ved visitationsprocessen, der vedrører en informationsplan, der skal sikre, at viden om kursisten fra visitationsprocessen kan bruges af de relevante fagpersoner i uddannelsesforløbet. Det gælder det forhold, at de anvendte mentorer kommer fra Autismecenter Nord-Bo og derved er eksterne i forhold til skolen, og det gælder naturligvis det forhold, at der er tale om en anden gymnasial uddannelse, hvor kravene er anderledes end på stx. Endelig er der i indeværende forsøg lagt stor vægt på muligheden for inklusion i forbindelse med valgfag og praktisk-musiske fag samt i skolens frivillige aktiviteter.

Evalueringen tilrettelægges, så der er særligt fokus på disse nyskabelser i forhold til tidligere forsøg.

Formål med evalueringen

Formålet med evalueringen er at belyse, *om* og *hvordan* forsøget gør det muligt for unge med autismespektrumforstyrrelser at gennemføre en hf-uddannelse og dermed opfylde kravene om faglig indsigt, almindelig og studiekompetence.

Evalueringen vil være baseret på informationer om de studerendes målopfyldelse og på en dybtgående undersøgelse af de særlige foranstaltninger, skolerne har etableret for kursisterne, og foranstaltningernes styrker og svagheder. Evalueringen sætter særligt fokus på følgende forhold:

- Visitationsproces og procedurer med særligt fokus på overførsel af viden via informationsplanen
- Særlige rammer for kursisterne, herunder fysiske rammer og særlige pædagogiske tiltag som introforløb, obligatorisk lektiecafe og krav om tilstedeværelse ved afvikling af kursisttid til skriftligt arbejde
- Den eksterne mentorordning og samarbejdet mellem skolen og mentorerne
- Lærernes kompetenceudvikling og omsætning heraf til praksis
- Erfaringerne med forskellige inklusionsmekanismer
- Nødvendigheden af særlige støtteordninger og evt. dispensationer fra gældende regler.

Der indsamles dokumentation løbende igennem forsøgets toårige løbetid, men den afsluttende evalueringsrapport anlægger et retrospektivt syn på uddannelsen efter forsøgsordningens ophør. Således kan Undervisningsministeriet anvende resultaterne i forbindelse med fremtidige forsøgsbevillinger. Desuden kan evalueringen anvendes af Aalborg Katedralskole i et eventuelt fremtidigt arbejde med undervisningstilbud til unge med autismespektrumforstyrrelser, ligesom den kan inspirere andre skoler, der i fremtiden måtte skulle oprette lignende tilbud.

For at sikre, at Aalborg Katedralskole derudover kan anvende evalueringen fremadrettet i forbindelse med indeværende forsøg, leverer EVA desuden en midtvejsrapport umiddelbart efter første år af den toårige uddannelse.

Evalueringsdesign og -metode

I bevillingsbrevet til Aalborg Katedralskole fremgår det, at skolen skal levere følgende produkter til Undervisningsministeriet:

- 31. marts 2011: statusrapport med mål og resultater og et delregnskab
- 31. marts 2012: statusrapport med mål og resultater og et delregnskab
- 31. august 2012: slutrapport og regnskab

For ikke at belaste skolen unødigt er EVA's dokumentationsindsamling så vidt muligt tænkt sammen med disse krav.

Evalueringen vil bygge på følgende dokumentation:

- Selvevaluering initieret af EVA og udført af en selvevalueringsgruppe på hf-kurset
- Interview med centrale aktører
- Telefoninterview med de mundtlige censorer på forsøget

- Karakterdata fra Aalborg Katedralskole.

I det følgende bliver de enkelte elementer i evalueringsdesignet gennemgået.

Selvevaluering

Hf-kurset gennemfører en selvevaluering i forbindelse med tilrettelæggelse og afvikling af uddannelsesforløbet. Selvevalueringen afrapporteres i forbindelse med de to statusrapporter ved hvert finansårs ophør. Selvevalueringen gennemføres på baggrund af vejledninger fra EVA. Vejledningerne indeholder konkrete spørgsmål, der belyser evalueringens fokusområder, herunder oplysninger om frafald og karakterer.

Selvevalueringsrapporterne danner baggrund for de efterfølgende interview med ledere, lærere, eksternt tilknyttet personale, forældre og kursister i slutningen af 1. hhv. 2. hf, som er beskrevet nedenunder. Selvevalueringsrapporterne indgår desuden som en del af det samlede dokumentationsmateriale.

Skolebesøg

Der gennemføres i alt to besøg på skolen i slutningen af 1. hhv. 2. år, hvor der gennemføres interview med følgende personer med relation til forsøgsordningen:

- Ledelsesperson(er) med ansvar for den toårige forsøgsuddannelse
- Lærere og vejledere tilknyttet specialklassen, herunder valgfagslærere
- Mentorere fra Autismecenter Nord-Bo tilknyttet specialklassen
- Forældre til hf-kursister i specialklassen
- Hf-kursister i specialklassen.

Interviewpersonerne er valgt på baggrund af erfaringer fra evalueringen af forsøgene i Høje-Taastrup og på Paderup Gymnasium. Erfaringerne har blandt andet vist, at det er meningsfuldt at interviewe elever, men at disse interview ikke kan stå alene. Derfor har det været givtigt – på trods af kursisternes alder – at interviewe forældrene også.

Interviewene afvikles som semistrukturerede (mini)gruppeinterview på baggrund af en spørgeguide, der udstikker temaramme og spørgsmålstyper. Interviewene skal give viden om virkninger og resultater af forsøgsordningen og give indblik i oparbejdede erfaringer med forsøgsarbejdet. Interviewene afvikles i lokaler på Aalborg Katedralskole, og det er skolen, der sørger for at rekruttere deltagerne til interviewene og træffe de fornødne aftaler om tid og sted.

Der gennemføres desuden telefoninterview med evt. frafaldne kursister eller deres forældre. Frafaldsinterviewene skal give viden om årsager til og baggrund for frafald eller omvalg. Aalborg Katedralskole giver EVA kontaktoplysninger på frafaldne kursister og deres forældre.

Telefoninterview med censorer

Der gennemføres en censorundersøgelse efter mundtlig eksamen efter første år hhv. andet år. Censorundersøgelsen skal give viden om, hvordan kursisterne håndterer de faglige, flerfaglige og studieforberedende aspekter af forskellige mundtlige prøveformer.

Der gennemføres telefoninterview med samtlige censorer beskikket til mundtlige prøver i specialklassen i fagene dansk (2. hf), engelsk (2. hf), kultur- og samfundsfagsgruppen (2. hf), den naturvidenskabelige faggruppe (interne eksaminatorer, 1. hf), matematik C (1. hf) og praktisk-musiske fag (1. hf).

Censorerne informeres om dette af UVM. EVA tager kontakt og gennemfører interviewene.

Karakterdata

EVA indhenter oplysninger om kursisternes opnåede karakterresultater i de enkelte fag. Karaktererne skal give viden om, i hvilken grad kursisterne i specialklassen indfrier de faglige mål, som de fremgår af de enkelte fags læreplaner, og den skal give indsigt i fordelingen og spredningen af de opnåede karakterresultater sammenlignet med andre hf-klasser på Aalborg Katedralskole.

Aalborg Katedralskole leverer karakteroplysningerne, ligesom det oplyses, om det opnåede karakterresultat for prøve- og årskarakterer blandt skolens øvrige hf-kursister på samme årgang. Karakterdata leveres i forbindelse med selvevalueringsrapport/statusrapport 31. marts 2012 og i forbindelse med den afsluttende projektrapport 31. august 2012.

Formidling og distribution af evalueringsresultater

Evalueringsens resultater fremlægges i to rapporter:

- En midtvejsevalueringsrapport med fremadrettede anbefalinger til det fortsatte arbejde med forsøgsklassen. Rapporten baseres på skolens selvevaluering og på interviewene under skolebesøget. Rapporten vil have et omfang på ca. 25 sider.
- En afsluttende rapport efter det andet uddannelsesår. Rapporten vil indeholde analyser og vurderinger af forsøgsordningen på baggrund af den samlede dokumentationsindsamling. Rapporten vil have et omfang på ca. 50 sider.

Aalborg Katedralskole og Undervisningsministeriet får rapporterne til gennemsyn og kommentering inden offentliggørelse.

Rapporterne udarbejdes i EVA's design og offentliggøres på EVA's hjemmeside. Rapporterne afleveres til skolen og Undervisningsministeriet i elektronisk form.

Bemanning og organisering

En projektgruppe på EVA's område for grundskole og ungdomsuddannelse (GUU) har ansvaret for at gennemføre evalueringen. Projektgruppen består af evalueringskonsulent Tine Holm (projektleder), og evalueringsmedarbejder Stine Ny Jensen.

Tidsplan

Evalueringen gennemføres efter følgende tidsplan.

Tabel 8

Gennemførelsestidspunkt for evalueringsaktiviteter i forsøgsordningens løbetid

Tidspunkt	Aktivitet	Elementer af forsøgsordning
Juni 2010	Udarbejde projektbeskrivelse	Hele forsøgsordningen
Efterår 2010	Aalborg Katedralskole modtager vejledning til selvevaluering, 1. hf.	Erfaringer med tiltag og rammer, herunder introforløbet
31. marts 2011	Aalborg Katedralskole sender selvevalueringsrapport til EVA (sammen med statusrapport til UVM)	Erfaringer med tiltag og rammer, herunder introforløbet
Primo maj 2011	Gennemføre fokusgruppeinterview af personer med tilknytning til forsøgsordningen, 1. hf	Erfaringer med og vurderinger af forsøgsuddannelsen.
Medio juni 2011	Undervisningsministeriet og Aalborg Katedralskole modtager udkast til delrapport efter første uddannelsesår til kommentering	Afrapportering af status efter første år af uddannelsen og opmærksomhedspunkter i forhold til det videre forløb
Juni 2011	Gennemføre telefoninterview med mundtlige censorer efter første år	Kursisternes målopfyldelse og håndtering af kravene til prøven samt behovet for dispensationer og særlige foranstaltninger
Medio oktober 2011	Undervisningsministeriet og Aalborg Katedralskole modtager delrapporten efter første uddannelsesår i elektronisk format – delrapporten offentliggøres på EVA's hjemmeside	Afrapportering af status efter første år af uddannelsen og opmærksomhedspunkter i forhold til det videre forløb
Primo september 2011	Gennemføre telefoninterview med evt. frafaldne kursister og deres forældre	Årsager til og baggrund for frafald eller omvalg i løbet af 1. hf.
Efterår 2011	Aalborg Katedralskole modtager vejledning til selvevaluering, 2. hf.	Erfaringer med tiltag, rammer og resultater efter første uddannelsesår og SSO
31. marts 2012	Aalborg Katedralskole sender selvevalueringsrapport til EVA (sammen med statusrapport til UVM)	Erfaringer med tiltag, rammer og resultater efter første uddannelsesår og SSO

fortsættes næste side ...

... fortsat fra forrige side

Tidspunkt	Aktivitet	Elementer af forsøgsordning
Primo maj 2012	Gennemføre besøg med fokusgruppeinterview af personer med tilknytning til forsøgsordningen, 2. hf	Erfaringer med og vurderinger af forsøgsuddannelsen.
Juni 2012	Gennemføre telefoninterview med mundtlige censorer efter 2. år	Kursisternes målopfyldelse og håndtering af kravene til prøven samt behovet for dispensationer og særlige foranstaltninger
August 2012	Gennemføre telefoninterview med evt. frafaldne kursister og deres forældre	Årsager til og baggrund for frafald eller omvalg i løbet af 2. hf.
31. august 2012	Aalborg Katedralskole sender karakterdata til EVA (sammen med projektrapport til UVM)	Kursisternes målopfyldelse
Ultimo oktober 2012	Undervisningsministeriet og Aalborg Katedralskole modtager udkast til slutrapport efter andet uddannelsesår til kommentering	Af rapportering af evaluering af det samlede forløb
Medio november 2012	Undervisningsministeriet og Aalborg Katedralskole modtager slutrapporten i elektronisk format – rapporten offentliggøres på EVA's hjemmeside	Af rapportering af evaluering af det samlede forløb